



SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

NINA ŽITEK

TUDI V VELIKEM
MESTU SMO SI LAHKO
BLIZU

Ljubljana

**V VISOKIH PETAH SMO SE ZAVRTELI NA PRAZNOVANJU 40 LET
LGBT SKUPNOSTI V NAŠEM MESTU. SPREHODILI SMO SE PO MURGLAH
IN ZADOBROVI. Z VLAKOM SMO SE ODPELJALI V MUZEJ,
Z AVTOBUSOM PA V DOMŽALE.**

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Naše mesto spoštuje drugačnost in raznolikost, za kar si že štiri desetletja prizadevajo člani LGBT skupnosti. Njihovo pogosto trnovo pot do odprte družbe predstavlja razstava Prostori gibanja v Mestnem muzeju Ljubljana, o kateri pišemo tudi na straneh revije, ki jo držite v rokah. Prostor si delimo tudi s priseljenci iz Severne Makedonije, Srbije in Maribora, s predstavniki afriške skupnosti, ki so tu našli nov dom in nove priložnosti, ter slepimi in slabovidnimi. O tem v kolumnah pišeta Daniel Nzotam in Mitja Čander. Radovednost nas je popeljala v Železniški muzej Slovenskih železnic, kjer lahko občudujete stare parne lokomotive in številne druge zaklade tehniške dediščine. Razveselili smo se nove avtobusne proge, ki Ljubljano povezuje z Domžalami. Kaj neki počnejo v Zadobrovi, smo se vprašali in šli pogledat. Tudi v Murgle smo se odpravili in čisto navdušeni pisali o ličnih hišicah z vrtom, ki strumno stojijo druga ob drugi. Povzpeli smo se v najvišja nadstropja Črne vdove, nekdanje stolpnice časopisne hiše Delo, v katero so se z novimi časi naselili novi prebivalci, ki jim je bližje digitalni svet. Zavrteli smo se na visokih petah, v bogato založenih vinotekah pa nazdravili vsem dobrim ljudem našega mesta, ki znamo drug drugemu podariti nasmeh in srce. O tem pripoveduje tudi Nina Žitek, predsednica Slovenskega društva Transplant. Mi pa vam želimo, da bi bili vaši novembrski dnevi obsijani s soncem in mavrico.

Ljubljana

november 2024



Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senič

Pomočnica odgovornega urednika

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Miran Juršič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

132.972 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.



ISSN 1318-797x

MIX
Papir iz odgovornih virov
FSC® C120997



10



31



32



TADEJA PODGORELEC

psihologinja

Imamo dvoje ušes in ena usta

Jesenski premik ure nas je prestavil v temačnejši del koledarskega leta. V čas, ko se narava odpravlja k počitku in se ljudje vse bolj zadržujemo znotraj svojih domov, simbolično tudi znotraj sebe. Obdobje proti koncu koledarskega leta je čas za inventuro, odkrit pomenek s samim seboj: kaj smo v tem letu dobro opravili, kje je prostor za izboljšave, kaj bi si še želeli, česa bi radi v svojem življenju manj oziroma več, katere neproduktivne vzorce želimo zamenjati z bolj koristnimi ...

Skorajšnji prižig prazničnih lučk v našem lepem mestu nas opominja, da se bližajo prazniki, ko si večinoma želimo več druženja in povezovanja. To obdobje prinaša tudi obdarovanja. Že pred časom smo se s prijateljicami poenotile v razmišljanju, da se bomo odrekle darilom, saj smo najbolj dragoceno darilo druga drugi me same: naš čas in pozornost, ki si ju namenimo, da si iskreno in s polno navzočnostjo prisluhnemo.

Kitajska pismenka za poslušanje vključuje znake za uho (poslušati), oči (gledati), um (razmišljati), vse (neomajna pozornost) in srce (čutiti). Toliko dejanj hkrati, daleč od površinskega! Kaj je v vsakdanjem hitenju in stresnem življenjskem tempu bolj dragoceno od tega, da se nekdo ustavi ob nas in nas res iskreno posluša? Ne le naše besede, ampak sporočilo, ki se skriva za njimi.

Da razume, ko rečemo »sit sem vsega«, in to prevede v »utrujen sem, potrebujem odmor«. Da željo »rabim kavo« dojame kot »potrebujem družbo; vzemi si čas za klepet z mano«. Da stavek »vsi mi težijo« dešifrira v »ne zmorem se spopadati z vsemi pričakovanji, ki jih ima okolica do mene, potrebujem razbremenitev«.

Dvoje ušes imamo in ena usta, da dvakrat več oziroma bolje poslušamo, kot govorimo, pravi pregovor. Kako zelo dobro se počutimo ob nekom, ki nas zares v polnosti posluša! Ki ne posluša le z namenom, da bi nam čim prej odgovoril s svojo izkušnjo ali nasvetom, ampak preprosto zato, ker mu je mar za nas, za naše počutje in doživljanje. Ki se zmora empatično vživeti v naše besede in občutja. Taki ljudje so najdragocenejše darilo v našem življenju.

Smo lahko v času, ko je vse več stisk zaradi osamljenosti, tudi mi darilo za druge? Si lahko zastavimo cilj, da bomo svojim dragim letos podarili svoj čas in pozorno poslušanje? Na primer ob kavi ali čaju v enem od številnih prijetnih lokalov na nabrežju Ljubljane. Ali pa se pogovorimo ob sprehodu v katerem izmed čudovitih parkov, urejenih sprehajalnih poti ali gozdov (na primer v okviru storitve walk & talk). Iskric, ki jih bomo s tem prižgali v očeh, bodo nepogrešljiv prispevek k skorajšnji praznični okrasitvi Ljubljane.

PRODAJA NEPREMIČNIN V EKONOMSKO-POSLOVNI CONI ZALOG

Predmet prodaje so nepremičnine na območju prihodnje Ekonomsko-poslovne cone Zalog, velike 2,7 hektarja (skupaj z Industrijsko cesto 7,75 hektarja). Ta je v celoti komunalno opremljena z vso potrebno javno gospodarsko infrastrukturo za priključitev stavb na obravnavanem območju.

Predmet prodaje so stavbna zemljišča, ki so namenjena tehnološkimi parkom, proizvodnim dejavnostim z industrijskimi stavbami in skladišči ter spremljajočimi stavbami za storitvene dejavnosti mikro, malih in srednje velikih podjetij, ter dve zemljišči, ki v naravi predstavljata možno dostopno cesto do dveh različnih stavbnih zemljišč, v idealnem deležu do polovice.

Prodaja se bo nadaljevala po metodi javnega zbiranja ponudb. Razpis je objavljen na spletnem mestu MOL. Do njega lahko dostopate s skeniranjem QR-kode na desni.



Št. gradbene parcele	Površina GURS	Zemljiška parcela št.	Izhodiščna vrednost v EUR
2	3708	441/6, k.o. Kašelj	773.800
1	161	V idealnem deležu do 1/2 parc. št.: 441/5, vse k.o. Kašelj	
5	6986	31/10, 32/5, 32/8, 33/1, 34/1, 35, vse k.o. Kašelj	1.446.400
4	246	V idealnem deležu do 1/2 za parc. št.: 31/11, 2459/7, 2477/18, vse k.o. Kašelj	1.227.200
6	5890	V idealnem deležu do 1/2 za parc. št.: 31/11, 2459/7, 2477/18, vse k.o. Kašelj	
4	246	V idealnem deležu do 1/2 za parc. št.: 31/11, 2459/7, 2477/18, vse k.o. Kašelj	

Imaš inovativno idejo? Prikluči se projektu PONI LUR in jo uresniči!

Projekt ti ponuja:

- 4 mesečno redno zaposlitev
- podjetniška usposabljanja
- mentorstvo in pomoč pri razvoju ideje
- možnost individualnih izobraževanj

Razpis najdeš na www.rralur.si. Prijavi se do 13. januarja 2025.



JAVNI RAZPIS ZA NAJEM POP-UP TRGOVINE V CENTRU ROG ZA LETO 2025

V Centru Rog tudi prihodnje leto dajejo na voljo POP-UP trgovino, ki jo boste lahko najeli kratkoročno. V razpisu so na voljo termini od februarja 2025 do januarja 2026.

S pop-up trgovino želijo v Centru Rog podpirati nadarjene slovenske in zamejske kreativne posameznike in podjetja ter promovirati njihove izdelke. Trgovino, ki ima vhod s Petkovškovega nabrežja, je ob prijavi na razpis mogoče najeti za čas od enega do največ dveh mesecev.

Več informacij in podrobnosti za prijavo na javni razpis, ki bo odprt 2. decembra 2024, je na voljo na spletni strani center-rog.si/novice/javni-razpi-za-najem-pop-up-trgovine-v-centru-rog-za-leto-2025.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.



ZAPORA DUNAJSKE CESTE

Zaradi gradnje železniškega nadvoza bo za ves promet, tudi za pešce in kolesarje, v nočnih urah zaprta Dunajska cesta na odseku med Vilharjevo cesto in Trgom OF.

Cesta bo od 21. ure do najkasneje 5. ure zjutraj zaprta:

- v soboto, 16. novembra 2024,
- v sredo, 20. in 27. novembra 2024,
- v petek, 29. novembra 2024.

ZAPORA VODOVODNE IN VEROVŠKOVE CESTE

Zaradi obnove vodovoda in ceste bo do predvidoma 23. decembra 2024 zaprta Vodovodna cesta. Od 21. novembra do predvidoma 23. decembra 2024 pa bo poleg Vodovodne ceste zaprta tudi Verovškova ulica. Obvoz bo urejen po Ulici Alme Sodnik in Litostrojski cesti, mestni avtobusi na liniji 18 bodo vozili po spremenjeni trasi. O nadaljnjem poteku del in zaporah omenjenih cest vas bomo obvestili v naslednjih številkah revije.

Vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne signalizacije. Celovite informacije o mobilnosti in zaporah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij prominfo.projekti.si/web.

SOFINANCIRAMO PROGRAME IN PROJEKTE ZA LETO 2025

Še je čas za prijavo na nekatere izmed javnih razpisov za sofinanciranje programov in projektov za leto 2025.

Javni razpis za izbor kulturnih projektov, ki jih bo v letu 2025 sofinancirala MOL

Razpis se nanaša na sofinanciranje projektov na naslednjih področjih: uprizoritvene umetnosti, glasbene umetnosti, vizualne umetnosti, intermedijske umetnosti, kulturno-umetnostna vzgoja, knjiga in mesto, Ljubljana bere in mladike – prvi projekti. Dolgoročni cilji podpore so:

- spodbujanje izvirne in kakovostne uprizoritvene, glasbene, vizualne, intermedijske, literarne in kulturno-vzgojne produkcije ustvarjalcev,
- podpora nevladnim kulturnim organizacijam in skupinam, kakor tudi samozaposlenim v kulturi in posameznim ustvarjalcem, ki delujejo na območju MOL ter pomembno prispevajo k razvoju MOL na področju kulture,
- spodbujanje kakovostnega dela še neuveljavljenih izvajalcev na področju kulture,
- povečanje dostopnosti javnih kulturnih dobrin občinstvu,
- povečanje raznolikosti javnih kulturnih dogodkov,
- večanje dostopnosti knjig in branja.

Rok za prijavo je **26. november 2024**.

Javni razpis za sofinanciranje projektov za leto 2025 in programov za obdobje od leta 2025 do 2027 s področja mladinskega sektorja

Predmet razpisa je sofinanciranje programov in projektov, ki jih na območju MOL izvajajo mladinske organizacije ter organizacije za

mlade. Namenjen je programom in projektom mladinskih aktivnosti.

Rok za prijavo je **15. november 2024**.

Javni razpis za sofinanciranje programov in/ali projektov Ljubljana – zdravo mesto

Namen razpisa je sofinanciranje projektov in/ali programov nevladnih organizacij in javnih zavodov, namenjenih ranljivim skupinam prebivalcev MOL ter vseh tistih, ki tu bivajo ali se zadržujejo. Cilj razpisa je zagotoviti kakovostne programe z jasno razvidnimi elementi podpore pri reševanju stisk in težav oziroma tveganih življenjskih situacij potencialnih uporabnic in uporabnikov ter splošnih preventivnih programov varovanja zdravja z vsebinami, ki ne sodijo v mrežo javne službe oziroma katerih financiranje ureja veljavna zakonodaja.

Rok za prijavo je **15. november 2024**.

Javni razpis za izbiro in sofinanciranje izvajanja letnega programa športa za leto 2025

Predmet razpisa je zbiranje predlogov za sofinanciranje programov, podprogramov oziroma dejavnosti letnega programa športa, dodelitev pravice domicila in dodelitev uporabe prostora športnim društvom in zvezam v javnih športnih objektih.

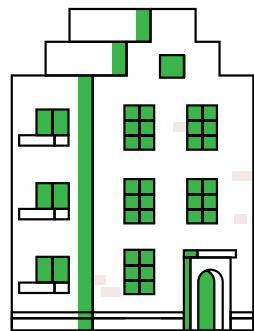
Rok za prijavo je **15. november 2024**.

15. novembra bo objavljen še javni razpis za sofinanciranje projektov za leto 2025 s področja varstva okolja. Rok za prijavo bo 27. december 2024.

Nižja cena toplote

S 1. novembrom se je v Ljubljani znižal variabilni del cene toplote, in sicer za dobrih 12 odstotkov. Po novem variabilni del cene toplote, ki je na računih izražen kot dobavljena toplota, znaša 76 evrov za megavatno uro (brez DDV) ali dobrih 10 evrov manj od doslej veljavne cene. Glavni razlog, da so v Energetiki Ljubljana znižali ceno toplote, so nižji pričakovani stroški goriv do konca tega leta.

Za koliko se bodo znižali stroški ogrevanja?



za povprečno stanovanje v velikosti 70 kvadratnih metrov **nižji za približno 10 evrov** in bo znašal približno 92 evrov,



za povprečno hišo v velikosti 200 kvadratnih metrov pa bo **nižji za približno 35 evrov** in bo znašal približno 336 evrov.

Skupni mesečni strošek ogrevanja za november 2024 bo v primerjavi nove cene toplote s prej veljavno ceno ter ob upoštevanju vseh dajatev in DDV:

Skupni letni strošek ogrevanja za leto 2024 bo v primerjavi nove cene s prej veljavno ceno ter ob upoštevanju vseh dajatev in DDV:

za povprečno stanovanje v velikosti 70 kvadratnih metrov **nižji za približno 23 evrov** in bo znašal približno 918 evrov,

za povprečno hišo v velikosti 200 kvadratnih metrov pa bo **nižji za približno 83 evrov** in bo znašal približno 3166 evrov.

Skupni letni strošek ogrevanja za leto 2024 bo v primerjavi s skupnim letnim stroškom ogrevanja v letu 2023 nižji za 2,5 odstotka.

Oskrba s toploto je regulirana dejavnost

Ceno toplote (vroča voda iz sistema daljinskega ogrevanja) regulira Agencija za energijo. Določa oziroma oblikuje se v skladu z Aktom o metodologiji za oblikovanje cene toplote za daljinsko ogrevanje. Sestavljena je iz dveh delov: variabilnega in fiksnega dela cene toplote.

Variabilni del cene toplote, ki je na računu izražen kot dobavljena toplota (v evrih na megavatno uro – EUR/MWh), predstavljajo stroški goriva za proizvodnjo in distribucijo toplote. Ta del cene se usklajuje sproti (navzgor in navzdol), skladno z dejanskimi spremembami cen goriva. Variabilni del cene toplote se je s 1. novembrom letos znižal za 12,4 odstotka.

Fiksni del cene toplote, ki je na računu izražen kot priključna moč (v evrih na megavat), predstavlja strošek naprav, vročevoda in dela. Ta del cene se s soglasjem Agencije za energijo praviloma usklajuje enkrat na leto. Fiksni del cene toplote s 1. novembrom ostaja nespremenjen.



Digitalna občina



Morda še niste vedeli, a veliko vlog za MOL lahko oddate prek spleta, odslej tudi za vpis otroka v vrtec.

Digitalno lahko oddate 25 različnih vlog, med drugim tudi vloge za:

- izdajo lokacijske informacije,
- izdajo odločbe o komunalnem prispevku,
- oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ),
- prijavo začetka gradnje,
- vpis otroka v vrtec.

Za celoten seznam vlog, ki jih lahko z digitalno napravo oddate od koderkoli, skenirajte spodnji QR-kodi.



V realnem času lahko preverite, kaj se z oddano vlogo dogaja.

Ni vam treba na pošto ali na lokacijo organa, pristojnega za vašo zadevo, tudi natisniti vam ni treba ničesar.

PREDNOSTI E-VLOGO

Obrazec vloge se samodejno predizpolni s pravilnimi, uradnimi podatki, kot so EMŠO, naslovi, podatki otrok in drugo. To vam prihrani veliko časa.

Z oddajo vloge po digitalni poti prihranite tudi pri plačilu takse.

Povratni dokument lahko prejmete v e-obliki.

KAKO ODDATI E-VLOGO

1.

Na portalu (QR-povezavi sta na dnu te strani) kliknete na vlogo, ki jo želite oddati.

2.

Pri vpisu izkažete svojo digitalno identiteto, za kar lahko uporabite smsPASS, SIGENCO, Halcom One in podobno.

3.

E-vloga se predizpolni s podatki iz uradnih evidenc, če je treba, dodate priloge, dodatne podatke, si izberete, kam želite prejemati povratno vročanje.

4.

Plačate, če gre za plačljivo vlogo.



Fizične osebe lahko vloge oddate na državnem portalu eUprava.



Pravne osebe lahko vloge oddate na državnem portalu SPOT.



Maraton rekordov

MARUŠA PENZEŠ

Ulice našega mesta so bile spet polne neverjetne energije, s katero so jih preplavili tekačice in tekači NLB 28. Ljubljanskega maratona. V soboto je po krajši progi teklo 8000 otrok in mladih, v nedeljo pa se je s starta pognalo več kot 13.000 maratoncev in polmaratoncev. Ob progi jih je spodbujala množica navijačev, da so lažje premagovali svoje meje in se bližali cilju. Preseženih je bilo kar nekaj starih rekordov. Primož Kobe je s časom dve uri in 18 minut postal najhitrejši maratonec iz Slovenije doslej, na pol krajši razdalji sta slovenska rekorda za mlajše člane postavila tudi Jakob Medved in Liza Šajn. Na 10 kilometrov pa sta rekorda proge pri moških in ženskah dosegla Vid Botolin in Klara Lukan.



Razkošje v travi

TINA DEU

V Knjižnici Rog, najmlajši enoti Mestne knjižnice Ljubljana, je živahno kot povesod drugod v Centru Rog, saj jo vsak mesec obiše več kot 2000 bralk in bralcev vseh generacij. Ob njeni prvi obletnici pa je obiskovalke in obiskovalce razveselila nova poslikava edine stene brez knjižnih polic, ki je bila prej za kreativno središče čisto preveč prazna in bela. Ilustrator in oblikovalec Matija Medved je nanjo s tehniko drobnih črtic zelene barve pričaral prizor bralca v naravi. Ker ima knjižnica prostore v nekdanji tovarni koles na Trubarjevi cesti 72, pa na njej seveda opazimo tudi kolo, ki ga je bralec odložil v travo.



Je bilo prej jajce ali tofu?

NINA KOŽAR

Lokal na Trgu mladinskih delovnih brigad 1 je spet zaživel, tokrat kot samopostrežna veganska restavracija Piccola Cafe. Vodi jo ekipa deklet, ki pri šanku strežejo kave z rastlinskim mlekom in slaščice, v kuhinji, kjer je glavna simpatična Španka Belen Domenech, pa pripravljajo zajtrke in malice. Med vikendom goste razvajajo z brunchem, sestavljenim iz dobrot, kot so palačinke, francoski toast, mešana in poširana jajca ... Jajca v veganski restavraciji? »Umešana pripravimo iz tofuja, ampak imajo res okus po jajcih. Pri poširanih pa je beljak iz tofuja in indijskih oreščkov, rumenjaki pa iz masla in paradižnikov. Ljudem so zelo všeč.« Najbolje, da se prepričate kar sami.



Igrače si podajajo roke

LANA NATEK

Infotočka Misija 100 na Pogačarjevem trgu 3 se je za eno sivo oktobrsko popoldne spremenila v pisano izmenjevalnico, kamor so otroci prinesli svoje stare igrače in jih zamenjali za druge - take, ki so nekemu že prinašale veselje, zdaj pa so iskale novega lastnika. Evropski projekt PSLifestyle je pripomogel k temu, da dogodek ni bil le zabaven, temveč tudi poučen. Poleg igrač so starši in otroci s seboj odnesli še nova spoznanja o pomembnih korakih, ki jih lahko storimo za trajnejše življenje. Devetletna Amanda nam je zaupala, da je v izmenjevalnico prinesla »pliškote, dojenčke pa barbice«, domov pa je odnesla »velikega plišastega samoroga, avtoček in torbico z bleščicami«.

KAKO PRAVILNO RAVNATI Z ODPADNIMI BATERIJAMI

S pravilnim ravnanjem z odpadnimi baterijami preprečujemo okoljsko škodo in zagotavljamo varnost. S tem preprečimo možnost požarov pri nadaljnjem ravnanju z odpadki, pri transportu in obdelavi odpadkov v za to namenjenih obratih. Baterije zato ne sodijo v nobenega od zabojnikov, kamor odlagamo gospodinjske odpadke. To pomeni v nobenega od zabojnikov, ki so pred našimi hišami in stanovanjskimi bloki.

Lahko jih odložite v trgovinah, ki imajo posebne zabojčke za izpraznjene baterije.

Oddajte jih v zbirnih centrih.

Prinesite jih v premično zbiralnico Voke Snage za zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev. Urnik premične zbiralnice je na spletni strani vokasnaga.si/zbiranje-odvoz-odpadkov/premicna-zbiralnica.



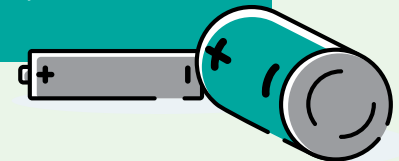
POZOR! POZOR!

Izrabljene baterije pogosto ne moremo takoj predati v odstranjevanje, zato je pomembno, da sledimo pravilnemu postopku shranjevanja v hladnem in suhem prostoru.

Če je baterija poškodovana, je lahko eksplozivna, zato bodite zelo previdni. Poškodovane baterije hranite v pesku ali drugem materialu. Tako lahko preprečite kratek stik.

Priporočljivo je uporabiti nevnetljivo vrečko.

Baterij ne postavljajte v bližino kovinskih predmetov ali naprav, ki proizvajajo toploto, saj se le tako izognete kratkemu stiku v baterijah.



KOSOVNI ODPADKI

Kosovne odpadke iz gospodinjstev Voka Snaga predeluje v svoji tovarni za obdelavo komunalnih odpadkov RCERO Ljubljana. Ti odpadki so še vedno pomemben del vseh količin zbranih komunalnih odpadkov. Vsako leto prevzamejo in predelajo okoli 14.000 ton kosovnih odpadkov, lani pa so se njihove količine, predvsem kot posledica obsežnih avgustovskih poplav, celo povečale.

Že pred leti so uvedli sistem ločenega zbiranja in nadaljnjega ravnanja z nekaterimi vrstami odpadkov, kot so odpadna embalaža, odpadna električna in elektronska oprema, odpadne baterije in podobno. Vendar v zadnjem času v Voki Snagi prepogosto ugotavljajo, da se pri prevzemanju teh odpadkov v njihovih zbirnih centrih, kjer jih občanke in občani lahko brezplačno prepuščajo, še vedno pojavljajo taki odpadki, ki lahko, včasih celo kot nevarni odpadki, povzročajo potencialno nevarnost za okolje in varnost zaposlenih ter drugih ljudi.

Gre predvsem za gospodinjske aparate in naprave, ki ne služijo več svoji namembnosti, so dotrajani ali jih zavržemo iz drugih razlogov. Iz mnogih od teh naprav niso odstranjene baterije, katerih osnovne funkcije zagotavljanja vira za delovanje ne potrebujemo več, lahko pa v postopkih nadaljnje predelave odpadkov povzročajo veliko nevarnost za nastanek požara.

BATERIJE NIKAKOR NE SODIJO V NOBENEGA OD ZABOJNIKOV, KAMOR ODLAGAMO ODPADKE IZ GOSPODINJSTEV, OZIROMA V NOBENEGA OD ZABOJNIKOV, KI SO NAMEŠČENI NA ZBIRNEM MESTU PRED DOMOM.





Za varno in urejeno grajsko pobočje

KAJA BENKO

Stanovalci pod zahodnim delom grajskega hriba so MOL in druge pristojne institucije opozarjali na nevarnost, ki na njihove domove preži z brežine, predvsem so v ospredje postavljali padajoče kamenje in drug material ter plazenje terena. Med drugim je junija letos večja količina kamenja padla v atrij stavbe na Mestnem trgu 9a.

Razmere torej že nekaj časa zahtevajo ukrepanje, ker pa se na MOL zavedajo izjemnega pomena dreves v našem mestu in ker imamo tudi prebivalci spoštljiv odnos do mestnih dreves in gozdov ter smo občutljivi za posege v naše zelene oaze, mora biti vsaka odločitev za odstranitev dreves temeljito pretehtana in strokovno ovrednotena. Zato so se na MOL reševanja te problematike lotili skupaj s strokovnimi službami, saj so se zavedali, da bodo zagotovili varnost stanovalcev pod pobočjem in obiskovalcev gozda, zaščitili stavbe, hkrati pa ohranili mestni gozd, da bo še naprej opravljal številne pomembne funkcije.

Ker so na MOL pred odločitvijo

Grajski grič, ki se vzpenja sredi starega mestnega jedra, poudarja zeleno identiteto mesta. Ta mirna zelena oaza je idealna za sprehode, sprostitvev in rekreacijo prebivalcev vseh generacij.

želeli pretehtati vse možnosti, postopek pa voditi multidisciplinarno in pregledno, so novembra lani oblikovali strokovno komisijo, v katero so poleg predstavnikov občine vključili še predstavnike Zavoda za gozdove Slovenije, Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, Gozdarškega inštituta Slovenije, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani (Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Oddelka za krajinsko arhitekturo), podjetja Tisa ter Voke Snage. Člani komisije so se strinjali, da je na območju neposredno nad hišami najpomembnejše zagotoviti varnost ljudi in stavb. Poleg



Tik za stavbami v starem mestnem jedru se vzpenjajo visoke pečine, katerih naklon presega celo 65 odstotkov. Junija letos je v atrij za eno izmed hiš na Mestnem trgu padla večja količina kamenja in drugega materiala z brežine.

soglasij vseh stanovalcev na ogroženem območju ter pooblastil zasebnih lastnikov gozdov so pridobili še vsa potrebna strokovna mnenja, usmeritve in soglasja. Na podlagi teh ter po temeljitem pregledu gozda in posameznih dreves so skupaj oblikovali ukrepe, s katerimi bodo povečali varnost in ohranili grajski gozd.

Prvi ukrep bo sečnja dreves, ki ogrožajo življenja in premoženje. Strokovnjaki so obravnavali 908 dreves in med njimi na najbolj strmih pobočju, kjer je tveganje največje, za odstranitev določili 154 manjših dreves. Ta so nevarna predvsem zato, ker so nagnjena, asimetrična in poškodovana. Na območjih manjšega tveganja pa so določili 51 dreves. Skupaj torej 205 dreves oziroma dobrih 22 odstotkov pregledanih. Njihova sečnja bo omogočila boljše rastle razmere za mlajša in vitalna



drevesa, ki bodo dodatno okrepila zaščitno in varovalno vlogo gozda. Vsa preostala pregledana drevesa bodo ohranili, jih arboristično oskrbeli in v prihodnjih letih skrbno spremljali njihovo stanje.

Pa smo pri drugem ukrepu, spravi lu odstranjenih dreves. Strokovno mnenje Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, v katerem so primerjali šest tehnologij sečnje in spravi lu lesa, je pokazalo, da je v tem primeru najboljša izbira sočasna sečnja po posameznih sektorjih ter spravi lu s helikopterjem. Ker spravi lu ne bo potekalo po tleh, bodo poškodbe na drugih drevesih, grmovju in drugih rastlinah, pa tudi na gozdnih poteh najmanjše, s tem pa bomo ohranili tla tudi za rast novih dreves. Sledila bosta še dva ukrepa, in sicer namestitve varovalnih mrež na strmih pobočju nad stavbami ter redno spremljanje, negovalna dela in vzdrževanje gozda v prihodnjih petih letih.

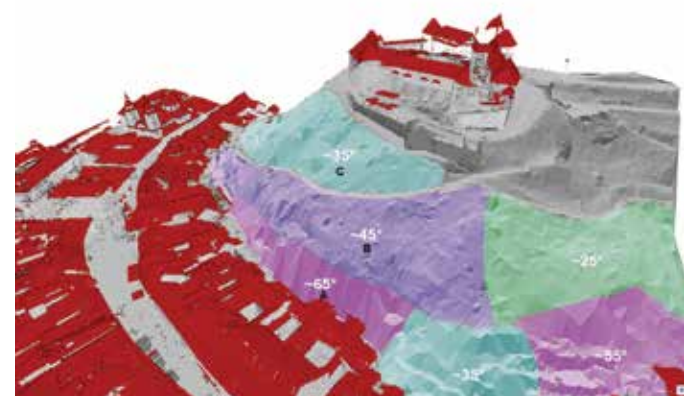
Delu na Grajskem griču bodo potekala fazno, začela se bodo predvidoma konec tega meseca in bodo trajala do marca

Za odstranitev je predvidenih 205 dreves. Na kritičnem območju bodo odstranili 53 odstotkov pregledanih dreves, ki so nagnjena, močno asimetrična in poškodovana, na območju B bo takih dreves 19 odstotkov, na območju C pa le štirje odstotki. Za posek so predvidena samo drevesa, označena z rdečimi pikami.

prihodnje leto, saj je zanje najprimernejši zimski čas, ko so rastline v fazi zimskega mirovanja. V tem času bodo nekatera območja zaprta, zato na MOL obiskovalce Grajskega griča prosijo za potrpljenje in upoštevanje zapor. Le tako bodo izvajalci lahko poskrbeli za nemoten potek del in za varnost obiskovalcev. Dodatno pozornost bo zagotovo pritegnilo helikoptersko odvažanje drevja, ki ga bomo v Ljubljani lahko opazovali prvič.

Mestno drevje in gozdovi so pomemben del mestnega okolja, saj izjemno pripomorejo k zmanjšanju vplivov podnebnih sprememb ter prinašajo številne druge koristi, zato moramo s strokovno oskrbo poskrbeti, da lahko svoje poslanstvo opravijo v polni meri.

Ljubljana je zeleno mesto, v katerem kar tri četrtine zemljišč pokrivajo zelene površine, gozd pa se razteza na okoli 40 odstotkov površin MOL. V mestu je tako kar 560 kvadratnih metrov zelenih površin na prebivalca oziroma 542 kvadratnih metrov javnih zelenih površin na prebivalca. Sredi mesta leži Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, poseben pomen za Ljubljano pa ima tudi Pot spominov in tovarštva, zeleni prstan, ki je vsak dan poln sprehajalcev in rekreativcev.



V strokovnem mnenju Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani so pobočje Grajskega griča razdelili na tri dele: območje A je kritično območje, kjer so visoke pečine, strmi nakloni, prisotna je stalna erozija. B je območje večjega, C pa manjšega tveganja.

Odlična novost! Hvala, Domžale in Ljubljana.

KAJA BENKO

Komentar enega izmed prvih potnikov na mestnem avtobusu 12D, ki je v začetku oktobra letos povezal Domžale in Ljubljano: »Danes sprobano iz Domžal v Ljubljano in nazaj. Odličnoooo!« Domžale so od Ljubljane oddaljene le slabih 15 kilometrov in z avtom smo tam v nekaj minutah. Z avtobusom pa je bila zgodba doslej precej drugačna. A nekaj, kar se je nekoč zdelo tako daleč, je zdaj veliko bližje. Govorimo o tistih prebivalcih Domžal in okolice, ki lahko odslej za svoje poti do Ljubljane izberejo mestni avtobus. Zanje je zdaj ta pot veliko krajša, predvsem pa precej enostavnejša in cenejša. Omenjeni občini so namreč povezali avtobusi LPP, ki vozijo na dveh linijah. Linija 12D, ki vozi od Bežigrada do središča Domžal, je pomembna pridobitev predvsem za tiste,

ki se vsak dan vozijo v Ljubljano v službo, šolo ali po drugih opravkih. Linije 21D, ki povezuje domžalsko železniško postajo in Ježico, pa so se najbolj razveselili prebivalci Ihan in okoliških naselij, saj jih hitreje pripelje do Ljubljane, kjer lahko prestopijo na druge linije mestnih avtobusov. Avtobusi na liniji 12D vozijo vse dni v tednu, tisti na liniji 21D pa ob delavnikih in sobotah.

Širitev linij mestnih avtobusov LPP v občine v okolici Ljubljane se je začela že pred več kot 15 leti. Na MOL so se takrat zavezali trajnostnemu razvoju mesta, v središče katerega so postavili tudi trajnostno mobilnost, pri tem pa posebno pozornost namenili spodbujanju javnega potniškega prometa. V Ljubljano namreč vsak dan prihaja veliko ljudi, ki so si dom ustvarili v bližini glavnega mesta in tudi malce dlje,

v Ljubljani pa delajo, se šolajo, hodijo po opravkih, pa tudi na različne družabne, kulturne in športne dogodke ter tako soustvarjajo utrip našega mesta. Poleg pozitivnih plati je to s seboj prineslo tudi veliko število osebnih avtomobilov, ki dodatno obremenjujejo okolje, povzročajo pa tudi slabo voljo zaradi gneče na cestah in iskanja prostih parkirnih mest. Na MOL in v LPP so se zato že leta 2007 odločili, da je čas za razširitev mreže linij mestnih avtobusov, katere glavni cilj je prebivalcem iz okoliških krajev omogočiti učinkovitejši in bolj prijazen javni potniški promet. S tem so želeli zmanjšati odvisnost od lastnega prevoza in povečati število potnikov, ki za svoje poti izberejo avtobus. Manj avtomobilov na cestah med drugim pomeni tudi zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida in s tem izboljšanje kakovosti zraka v celotni ljubljanski regiji.

Direktor LPP Peter Horvat poudarja, da je povezovanje okoliških občin z mestnimi avtobusi pomemben korak v razvoju celovite in dostopne mreže javnega prevoza v širši ljubljanski regiji: »To nam omogoča, da prebivalcem tega območja ponudimo enostavnejšo in učinkovitejšo povezavo z Ljubljano ter pomembno prispevamo k zmanjšanju prometnih zastojev in obremenitev okolja.«

In kako se je vse skupaj začelo? Prva širitev se je zgodila leta 2008, ko se je mestnim avtobusom na liniji 6 pridružila linija 6B, ki je povezala Ljubljano in občino Brezovica. Podaljšanja proge so se razveselili tako prebivalci Dolgega mostu in drugih naselij vzdolž Tržaške ceste, ki sodijo še v MOL, kot tudi stanovanj Vnanjih Goric, kjer je imel avtobus končno postajo. Linija 6B je hitro pridobivala zveste potnike in štiri leta kasneje so avtobusi na njej svojo pot še malce podaljšali in začeli voziti do Notranjih Goric. Leta 2009 je Brezovica dobila še eno povezavo z Ljubljano, saj so mestni avtobusi na liniji 19B začeli voziti do naselja Jezero. Kmalu se je tema linijama pridružila še linija 19I, ki je mestne avtobuse pripeljala v občino Ig.

Vzporedno s širitvijo na jug je potekala širitev tudi proti občinam, ki ležijo vzhodno od Ljubljane. Mestni avtobusi na liniji 3B so leta 2010 skrajšali pot med Ljubljano in Škofljico, leto kasneje pa so na liniji 3G zapeljali še do Grosuplje. V naslednjih letih se je mreža integriranih prog širila proti Polhovemu Gradcu, Črnemu Vrhu, Suhemu

Dolu, Vrzdencu in Šentjoštu. Vzpostavili so novo linijo med Medvodami in Vodiciami, letos pa še linijo do Postojne.

Predstavniki MOL in občine Domžale so se dolga leta trudili pripeljati mestne avtobuse tudi v središče Domžal in letos jim je po 17 letih končno uspelo. S tem so se izpolnile dolgoletne želje Domžalčank in Domžalčanov. »Uvedba ne ene, temveč kar dveh integriranih linij po toliko letih prizadevanj pomeni za Domžale velik praznik in zgodovinski preboj. Skupaj smo dokazali, da se dandanes da povezovati, sodelovati, si prisluhniti in pomagati«, poudarja županja Domžal Renata Kosec in dodaja: »Zato je lahko uspel tako izjemen projekt, kar smo želeli poudariti tudi s poimenovanjem: Domžale – Ljubljana – srčno povezani.«

Tudi za LPP je uresničitev dolgoletnega cilja izjemen dosežek: »Novi liniji sta plod uspešnega sodelovanja med Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo, MOL, Občino Domžale in Družbo za upravljanje javnega potniškega prometa. V tem dolgoletnem procesu je bilo vztrajanje ključnega pomena,« ugotavlja direktor Peter Horvat.

V petek, 27. septembra 2024, ko je avtobus 12D zapeljal na otvoritveno vožnjo od začetne postaje na Železni cesti v Ljubljani do središča Domžal, je bilo praznično. Dobra novica se je razširila kot blisk in nekateri potniki so avtobus pričakali že na poti v Domžale, tam pa se je nato začela prava zabava. Manjkali niso niti Čuki, ki so zaželeli srečno in varno vožnjo potnikom na obeh

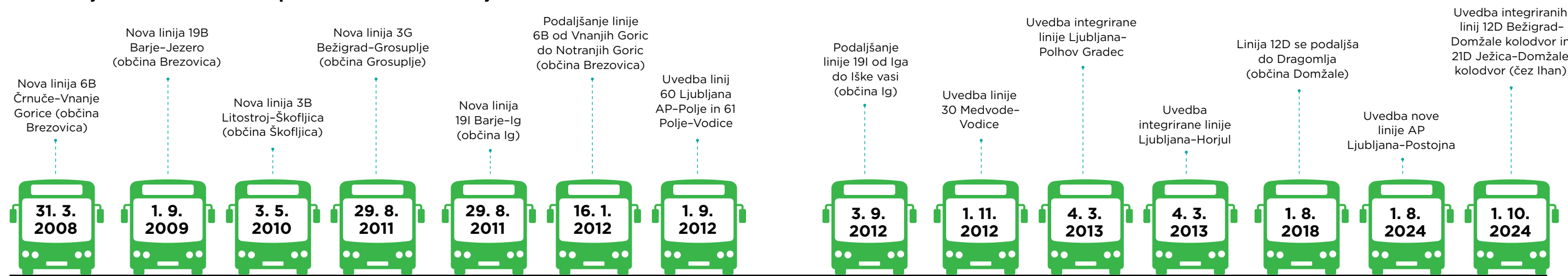
ŠIRITEV LINIJ MESTNIH AVTOBUSOV LPP V OBČINE V OKOLICI LJUBLJANE SE JE ZAČELA ŽE PRED VEČ KOT 15 LETI.

linijah. Potem pa je prišel torek, 1. oktober, dan D, z njim pa prvi potniki in prvi spodbudni podatki. Na LPP so v prvih 22 dneh voženj na liniji 12D našli kar 21.949 potnikov, ki so potrdili svoje vozovnice – mimogrede, vožnja v eno smer stane samo 2,1 evra. Na liniji 21D je bilo takšnih potrditev 3817. Avtobusi pa so v skladu s pričakovanji najbolj zasedeni v jutranjih urah.

Obe liniji trenutno delujeta še kot pilotni projekt, glede na prve odzive pa se ni bati, da ne bi dosegali zastavljenih ciljev. Odzivi potnikov iz Domžal kažejo, da so z novostjo zelo zadovoljni, med drugim so povedali, da sta jim všeč pogostost odhodov avtobusov in prijaznost voznikov.

Tako lahko zaključimo, kjer smo začeli. S pohvalo potnice, pri kateri smo si izposodili tudi naslov: »Zelo sem vesela in zadovoljna, da se lahko peljem iz Domžal v Ljubljano z LPP. Vožnja je prijetna, šofer pa odličen. Odlična novost, hvala, Domžale in Ljubljana.«

Širitev linij mestnih avtobusov v primestne občine v zadnjih 16 letih





Štiri desetletja pod mavrično zastavo

Raznolikost je merilo odprtosti družbe, zato lahko rečemo, da je naše mesto gostoljubno in strpno. Zmaja, ki je simbol junaštva, namreč že štiri desetletja spremlja mavrica. In prav njo slavi razstava Prostor gibanja: 40 let LGBT skupnosti v Ljubljani, ki si jo lahko do 23. marca prihodnje leto ogledate v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15.

TOMAŽ MIHELČ

**»STRAH ME NE BO
PREMAGAL. STOJIM
ZA TEM, KAR SEM.«**

**SUZANA TRATNIK,
PISATELJICA IN
AKTIVISTKA**

Mavrična zastava, ki je lani visela na stavbi Kinodvora med 39. Festivalom LGBT filma. Sežgali so jo neznani vandali.



razstavnih prostor. Ravno prostori so tisti, ki ponujajo varno zavetje. Med njihove zidove so ujete številne zgodbe in trpke izpovedi kot opozorilo, da pridobljene človekove pravice še ne pomenijo dokončnega zagotovila za sprejetost.

V javnosti se je o homoseksualnosti prvič odkrito spregovorilo leta 1984 s festivalom Magnus. Organizirala ga je istoimenska sekcija pri ŠKUC-Forumu, ki je bila prva gejevska organizacija v takratnih socialističnih državah. Magnus je bil prvi tovrstni festival v Vzhodni Evropi in je skozi turbulentna obdobja pridobival prepoznavnost, vrednost in pomen. S časom se je preobrazil v Festival LGBT filma, ki velja za najstarejšega te vrste v Evropi. Tudi letos bo med 9. in 16. decembrom v Kinodvoru ponudil pester filmski in spremljevalni program.

Sicer pa so se ideje o enakopravnosti rojevale za procelji različnih ljubljanskih stavb. Zelo pomembno vlogo pri tem je imela tudi založniška dejavnost, ki je skozi umetnost in družbeno kritiko razblinjala predsodke. Izhajali so tipkani in fotokopirani fanzini, kot je bil Gayzine, leta 1987 sta Suzana Tratnik in Nataša Sukić ustanovili lezbično skupino LL in začeli izdajati Lesbozine, nato je leta 1990 prišel Revolver, ki se je prodajal v trafikah

Zakoreninjeni predsodki, strah, nastrojenost in diskriminacija istospolno usmerjenih so konec sedemdesetih let z uporomo, refleksijo, socializacijo in ustvarjalnostjo dobili zaušnico. Dekriminalizacija moške homoseksualnosti leta 1977 je kot pisana ptica naznanila, da se nakazuje svoboda tudi za drobec prezrtih, zasmehovanih in nasilno utišanih soljudi. Vendar ena lastovica še ne prinese pomladi, zato so v ospredje stopili pogumni posamezniki. Z aktivizmom so začeli opozarjati na diskriminacijo in postavili Ljubljano na regionalni, kmalu zatem pa še na mednarodni zemljevid novih družbenih gibanj.

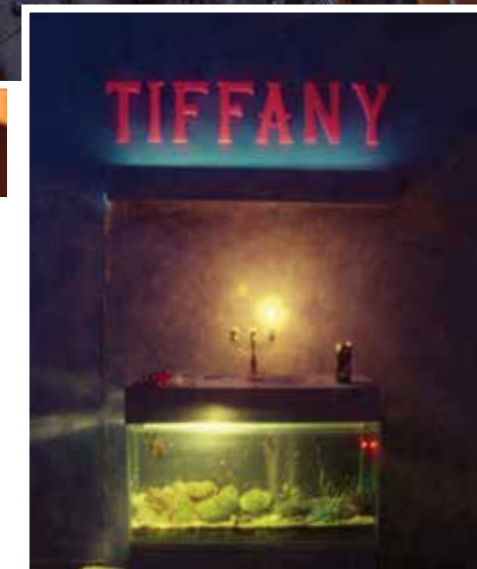
Prestolnica je pri tem igrala pionirsko vlogo. Na razstavi Prostor gibanja jo predstavlja avtorici Corinne Brenko, kustosinja Mestnega muzeja Ljubljana, in Suzana Tratnik, pisateljica in aktivistka. K sodelovanju sta povabili tudi člane LGBTQI+ in širše skupnosti, da so prispevali najrazličnejše dokumente časa, ki pričajo o trnovi poti do bolj vključujoče in svobodnejše družbe.

A to ne pomeni, da se lahko zdaj oza vesčanje o življenju lezbijk, gejev, biseksualcev, transspolnih in drugih oseb pod vse širšim dežnikom umakne iz javnosti. Kolesje časa neusmiljeno in prevečkrat zlovesče briše pridobitve preteklosti, zato se je toliko pomembnejše sprehoditi skozi



»PRED NAMI SO LJUDJE DESETLETJA GARALI ZA INKLUZIVNOST.«

CORINNE BRENKO, KUSTOSINJA MESTNEGA MUZEJA LJUBLJANA



po Sloveniji, pa zbirki Lambda in Visibilia z lezbično-feminističnimi vsebinami. »Prostore smo imeli, kjer smo jih dobili,« priča Suzana Tratnik, »najprej smo bili v slovitih pisarni 404 na Kersnikovi 4, potem v pisarnah na Metelkovi 6. Tam je še vedno lezbična knjižnica, ki jo vodi Nataša Velikonja. Ko smo v letih 1993 in 1994 zaskrbovali Metelkovo, pa smo dobili stavbo Lovci, v kateri sta kluba Tiffany in Monokel.«

Ni skrivnosti, da so na prelomu tisočletja tja zahajali prenekateri zvezdniški obrazi, da bi širili obzorja, uživali svoj mir v priljubljenih vikend druženjih s plesno glasbo in poiskali ustvarjalni navdih. To vzdušje je doseglo razcvet v Klubu K4 v kleti stavbe na Kersnikovi 4, ki se je ob nedeljskih večerih obarval v roza odtenske in v kletne prostore privabil ljudi s celotnega Balkana, pa tudi iz drugih evropskih držav. V njem so prostor za svoje nastope dobile kraljice preobleke, oder pa je klub ponudil tudi danes najbolj prepoznavnim predstavnikom te izrazne zvrsti. Salome in Sestre

smo si tam utrle pot na vseslovensko medijsko sceno in postavile nove standarde medsebojnega sprejemanja.

Skozi kalejdoskop fotografij se lahko na razstavi Prostori gibanja zazrete v preteklost, da bi lažje razumeli sedanjost, si poglobljeno ogledate kostim evrovizijskih stevardes, ki smo vam podarile samo ljubezen, ter prelistate fanzine in druge publikacije, ki so ovekovečili duh nekega časa. Na računalniku si lahko celo preberete arhivirane pogovore s spletnih forumov Gaj in Labris, ki sicer niso več prosto dostopni.

Vse to vam bo dalo iztočnice za razmislek o premnogih bojih, ki jih je bila ta skupnost. Ni skrivnosti, da so se različne generacije borile za različne cilje. Corinne Brenko nas ob tem opomni: »Morda se nam v tem trenutku res zdi že vsakdanje, da si gospodinjstvo in zakon delita dve ženski ali dva moška ali da transspolne osebe hodijo v službo in so zastopane v javnih diskurzih. A to pomeni, da so pred nami ljudje desetletja garali za takšno inkluzivnost,« in nadaljuje: »Pri tej razstavi

se mi je zdelo nujno poudariti, da so se posamezniki v ozadju ves čas angažirali tudi za boljše povezanost in uglašenost skupnosti. O nekaterih stvareh nimajo vsi istega mnenja, zelo težko je priti do soglasja, na kaj se osredotočiti, kaj je v določenem trenutku pomembnejše in kako se lotiti projektov. Skupnost je živ organizem in kot takšen se od preostale družbe v nobenem pogledu ne razlikuje, kar sva s Suzano skušali zajeti na 60 kvadratnih metrih razstavnega prostora.«

Prostorska omejenost dopušča prikazati le del retrospektive, a sta avtorici kljub temu strnili utrinek zgodovine, ki bi jo homofobno nastrojeno posamezniki in gibanja najraje izbrisali. Žal je tudi ta mračna plat izraz nekega obdobja. Nekdanji Café Open na Prulah so premnogi v srcu ohranili kot prijetno stičišče sorodnih duš, za marsikoga je bil varen odmik od nenehnih očitkov, zaradi katerih je moral skrivati ali celo zanikati svojo spolnost. Nato pa se je leta 2009 zgodil napad z molotovko in prvič se je na strahopeten ter s sovraštvom prežet incident odzvala javnost. »Z zgražanjem

in obsodbo. Vendar se meščani prevečkrat raje obrnejo stran, kot da se jih to ne tiče. Zatisakajo si oči, podobno kot pri nasilju v družini. V zadnjih letih se je zgodilo več napadov skupin mladcev, ki so v zgodnjih jutranjih urah z razbijanjem in vlamljanjem grozili osebju kluba Tiffany,« omeni Tratnik. »Zase lahko rečem, da mi kot lezbijki nič ne manjka, a sem se zavestno odločila, da me strah ne bo premagal. Stojim za tem, kar sem. Za sabo imam veliko dosežkov in ne bom dovolila, da bi mi jih kdo potepal,« je jasna.

Homofobija je še vedno prisotna, zato se ji moramo upreti kot družba, saj bomo le tako lahko živeli v sožitju. Ljubljanska LGBT skupnost je bila na tem področju vseskozi vpeta v širši mednarodni kontekst. Današnjim rodovom se zdi samoumevno, da se smejo družiti z ljudmi odprtih src v Pritličju, priljubljenem lokalu in epicentru raznolikosti v stavbi Mestne hiše na Mestnem trgu 2. Z ogledom razstave in spremljevalnega programa se jim bo razbristrl pogled v preteklih 40 let, ko so se tlakovale poti, po katerih se lahko danes

sprehajajo precej bolj varno in samozavestno. Ob praznovanju te pomembne obletnice je novinar in aktivist Mitja Blažič zapisal: »Naše gibanje je čudovito. Zakoreninjeno v kulturi, ki je strnila skupnost. V novih civilnodružbenih gibanjih, pluralizaciji in demokratizaciji. Je zapleteno, razpršeno, fragmentirano, nasičeno z idejnimi in ideološkimi razlikami, s konflikti in spori, ki so se znali umakniti skupnemu dobremu, ko je bilo treba. Predvsem pa vztrajno, trdoživo in neverjetno ustvarjalno. Skupaj smo pred kulisami in za njimi izboljševali družbo in državo, v kateri je zdaj lažje živeti.« Naj bo tako še naprej.

Razstavo Prostori gibanja v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15 spremlja bogat program filmskih projekcij, pogovorov, literarnih dogodkov, srečanj s predstavniki LGBT skupnosti, drag showov in javnih vodstev z avtoricama razstave. Oglejte si ga na spletnem mestu 40lgbt.si.



Vsak po svoje poseben

Kdor si zna vzeti čas za klepet z neznanci, ki jih sreča na ulici, tržnici, v knjižnici ali trgovini, vam lahko pove, da je vsak še tako navaden Ljubljčan nekaj posebnega. Nekateri znajo to dobro skriti, drugi pa svojo drugačnost ponosno pokažejo navzven. Pisane razlike med nami naše mesto delajo lepo in edinstveno. To, da jih znamo sprejemati, pa bogati vsakega od nas. Naj živijo razlike in mi z njimi!



MITJA ČANDER
avtor romana Slepec

Vsem dostopen svet

Ko sem se jeseni 1993 zaradi študija primerjalne književnosti preselil v Ljubljano, sem za razliko od številnih drugih prišlekov s prestolnico že imel nekaj izkušenj. Prvič sem v Ljubljani preživel kak teden že pri petih letih, ko so po nekajletni negotovosti v UKC ugotovili, da imam težave z vidom zaradi oslabljenega vidnega živca. Izkušnja osamljenosti je bila zame tako travmatična, da sem ob odhodu iz bolnišnice ves dan molčal, pa čeprav sta me starša peljala v živalski vrt in me prej vse dni kljub oddaljenosti obiskovala. Po drugi strani pa so prav besede nekega mladega zdravnika, ki je trdil, da bom še precej dosegel, starša dodatno opogumile, da sta se trmasto borila za moj vstop v običajno šolo in pod nobenim pogojem nista sprejela misli, da bi me odpeljali v zavod za slepe in slabovidne.

Naslednjič sem kak teden v Ljubljani preživel kmalu za tem, ko je postala prestolnica nove države in sem sodeloval na prvem državnem šahovskem prvenstvu. Bila je melanholična jesen, bral sem veliko poezije in s prijatelji hodil naokoli, če je le šlo, vsak dan tudi na grad. Tretjič sem obiskal Ljubljano že z mislijo na selitev in študij, septembra 1993, ko me je gostil prijatelj Aleš Šteger, ki je že študiral in imel posteljo v študentu. Bilo je impresivno, kak dan ali dva po začetku zasedbe sva obiskala Metelkovo, mlada prestolnica se je zdela kot metropola svobode.

Ne glede na nekaj izkušenj pa je bil zame premik iz Štajerske v Ljubljano velik korak v neznanost. Čeprav sem dobro poznal Maribor, se mi je zdelo, kot da prihajam

v velemesto z zapletenim labirintom ulic in stavb, ki jih zlepa ne bom obvladal. In res se mi je na začetku dogajalo, da sem se pogosto vrtil v krogu ali povsem zgrešil smer. Prilaganje na novo okolje pa kljub vsemu ni bilo prestresno, saj so mi pomagali kolegi in mnogi naključni ljudje. Ljubljana je prav zaradi njih postopno postajala tudi moje mesto, v katerem sem s prijatelji ustanovil založbo Beletrina, z ženo Majo pa sva si nekoliko kasneje tukaj ustvarila tudi družino.

V zgodnjih devetdesetih sem kot mnogi živel le v analognem svetu, računalniki so se mi zdeli rezervirani za dobro videče, kot ne nazadnje mnoge druge reči. Ob prelomu tisočletja pa se je vse spremenilo in dojel sem, da lahko računalnik s prilagoditvami uporabljam tudi sam. Digitalizacija je zame pomenila dotlej nepredstavljivo svobodo v komuniciranju s svetom. Izrazito je pripomogla k moji samostojnosti, ob tem pa sem kmalu spoznal, da tudi digitalni svet ni vsem enako dostopen in je podobno kot fizični v prvi vrsti zgrajen za običajne ljudi. Tudi zato smo skupaj s sodelavci pred desetletjem na Beletrini ob drugih s knjigo povezanih programih in projektih razvili sektor za dostopnost. Danes je predvsem po zaslugi njegove vodje Maše Malovrh osrednja referenčna točka za vprašanja spletne dostopnosti pri nas, pomembno vlogo pa igra tudi v mednarodnem prostoru.

MOL JE BILA PRVA INSTITUCIJA, S KATERO SMO SODELOVALI PRI PRILAGAJANJU SPLETNIH STRANI INVALIDOM.

Čeprav imamo ustrezno zakonodajo in se tudi sicer zvišuje zavest o pomenu inkluzivnosti, smo še vedno na pol poti pri doseganju ciljev. Še vedno je veliko spletnih strani le deloma dostopnih ljudem z oviranostmi. MOL je bila prva institucija, s katero smo sodelovali pri prilagajanju spletnih strani invalidom, sledile so ji še druge, predvsem državne institucije, pa vendar v premajhnem obsegu, da bi lahko govorili o celoviti ureditvi področja. Ne glede na zakone in uredbe pa tudi za vse tehnološke novosti še vedno velja temeljno pravilo, da slonijo izboljšave tako v fizičnem kot tudi v digitalnem svetu predvsem na prizadevnosti konkretnih ljudi.



DANIEL NZOTAM
predsednik Zavoda Afriška vas Slovenija

Moč skupnosti

Ko sem iz Kameruna prvič prišel v Slovenijo, nisem vedel, kako bom sprejet. Skupnost in povezanost sta osrčje naše identitete, zato sem bil radoveden, kako se bo to preneslo v moje novo življenje. Sprva se mi je Ljubljana zdela nekoliko zadržana, kot mnoga druga evropska mesta, a sem vseeno opazil radovednost in odprtost, še posebej med mlajšimi generacijami. Ljudi tukaj iskreno zanima spoznavanje različnih kultur, tako skozi festivale in družabne dogodke kot tudi vsakodnevne interakcije. To je za nas v skupnosti Afriška vas ključnega pomena, saj nam daje plodna tla za medsebojno izmenjavo.

Čeprav se mesto vse bolj odpira raznolikosti, pa se Afričani in druge manjšine še vedno soočamo z ovirami, kot so zakoreninjeni stereotipi in zadržanost pri navezovanju stikov z ljudmi, ki se zdijo drugačni. Slišal sem zgodbe afriških prijateljev o izkušnjah subtilne izključenosti — včasih na delovnem mestu, včasih v družbi znancev. Ti primeri nas opominjajo, da se moramo kljub napredku še naprej truditi za globljo vključenost, večjo vpetost.

Zavod Afriška vas s svojimi dejavnostmi aktivno prispeva k raznolikosti mesta, saj z umetnostjo, glasbo in hrano ruši kulturne ovire in spodbuja razumevanje med različnimi skupnostmi. Eden naših najbolj prepoznavnih dogodkov je Afriški festival, ki ga vsako leto organiziramo na Špici. Z leti je zrasel in postal simbol vse večjega sprejemanja raznolikosti.

Želimo, da bi Slovenci videli onkraj enodimenzionalnih upodobitev Afrike, ki jih pogosto zasledimo v medijih, in namesto tega prepoznali raznolikost, bogastvo in

kompleksnost afriških kultur. Zato sodelujemo s šolami in lokalnimi organizacijami, skupaj s katerimi prirejamo delavnice, umetniške razstave in razprave. Na njih predstavljamo afriško dediščino, ob tem pa ustvarjamo platforme za pomembne pogovore o rasi, migracijah in integraciji.

Največja nagrada za naša prizadevanja je občutek skupnosti, ki smo ga ustvarili. Afričani, ki živimo v Sloveniji, smo daleč od družine in domačega udobja. Afriška vas številnim pomeni drugi dom, saj jim daje občutek pripadnosti v državi, ki se včasih zdi oddaljena ali neznana. Z rednimi srečanji smo zgradili podporno mrežo za novince, ki se še prilagajajo življenju v Sloveniji. Ponujamo jim vse od praktičnih nasvetov do čustvene podpore ob domotožju. Vsem povem, da mirno življenje tukaj temelji na spoštovanju zakonov in sprejemanju slovenske kulture.

LJUBLJANA POSTAJA PRIJAZNEJŠA DO AFRIČANOV IN DRUGIH MANJŠIN.

Tukajšnji Afričani prispevamo k družbi na različne načine — kot študenti, podjetniki, učitelji. Nenehno si prizadevamo za boljše integracijo v širšo skupnost in ponosen sem, da smo vsako leto v njej bolj prisotni. V razpravah o raznolikosti zagovarjamo boljše politike za migrante in manjšine, naši glasovi postajajo vse bolj slišani. Še vedno obstajajo vrzeli, zlasti pri zastopnosti na višjih ravneh odločanja, vendar napredujemo.

Na splošno čutim, da Ljubljana postaja prijaznejša do Afričanov in drugih manjšin. Odprtost ljudi, zlasti mlajše generacije, mi vliva upanje za prihodnost. Hkrati se zavedam, da imamo še veliko dela. Resnična vključenost zahteva več kot le strpnost — zahteva aktivno sodelovanje ter soočanje z vidnimi in nevidnimi ovirami. Afriška vas dokazuje moč skupnosti, saj lahko, ko se združimo, premagamo razlike ter ustvarimo mesto in državo, ki resnično slavita raznolikost v vseh njenih oblikah.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

LJUBLJANČANKA

Približno 200 ljudi v Sloveniji vsak dan upa in čaka na odločilni klic, ki pomeni ločnico med življenjem in smrtjo. Nina Žitek, predsednica Slovenskega društva Transplant, je ena od srečnih bolnikov, ki so dočakali ta dan. A dočakala ga je le zato, ker se je nekdo nekoč nekje odločil, da želi po koncu življenja rešiti vsaj eno življenje. Po prebiranju iskrenega pogovora o smrti, življenju in hvaležnosti najbrž ne boste več povsem enaki, tako kot po transplantaciji tudi Nina ni.

ANJA LESKOVAR

Kaj ste čutili, ko ste po presaditvi jeter prvič odprli oči?

Neskončno hvaležnost, da živim!

Ste se na sprejetje tujega organa pripravljali? Tudi to verjetno vpliva na izid.

Zagotovo vpliva. Ko sem se prebudila, sem si rekla: to so zdaj moja jetra. Nesprejetje organa je bil moj največji strah, zato sem z odločitvijo za presaditev odlašala, dokler je šlo. Nisem si predstavljala, da bi dala stran svoj organ in sprejela organ tujega človeka. To se mi je upiralo, strah me je bilo, ali bom to še vedno jaz.

Pa ste še vedno vi?

Sem in nisem. Vzajem si več časa zase, hvaležna sem za življenje, nič ni samoumevno. Po presaditvi sem začela hoditi v hribe. Ko sem šla prvič na Pohorje, sem jokala od sreče, ker sem zmogla. In ti občutki ostajajo. Zato pred spanjem ljubeče pobožam svoja jetra.

Skrbite torej, da vam gre vse manj stvari »na jetra«?

V tem reku je precej resnice. Pred presaditvijo se mi je zdelo, da sem zelo jezna, a jeze nisem znala izražati in z gotovostjo trdim, da je veliko tega šlo na jetra. Zdaj zelo pazim, da jezo ubesedim.

Kako pa vam je potem uspelo sprejeti tuji organ?

Ko so me dali na čakalni seznam, sem si dala eno leto, da odžalujem za svojim organom, ki ga bom izgubila. Vzela sem si čas, da sem se jetrom zahvalila, da so me podprla do tega trenutka. Tako sem tudi v mislih pripravila prostor za nov organ. To je bilo ključno. Nato so me do dneva natančno eno leto po uvrstitvi na seznam poklicali in bila sem pripravljena.

Kakšno vlogo pa ima v tem procesu družstvo, kot je vaše?

Veliko podporno vlogo ima. Meni je najbolj pomagalo, da sem spoznavala bolnike, ki so me opogumili in me odvrnili od smiljenja sami sebi.

Ampak bolezen in proces presaditve močno vplivata tudi na širšo okolico.

Izjemno, zato imamo program psihosocialne pomoči še za bližnje. Tudi njihove stiske so zelo močne. Včasih se mi je zdelo, da sploh ne morem biti bolnik in ne smem z bližnjimi govoriti o strahu, ker je bilo treba tolažiti njih. Težko je poslušati pogrebne želje svojega otroka.

»OBČUDUJEM DELO VSEH, KI SO VKLJUČENI V PROCES DAROVANJA.«

Ampak o tem je treba govoriti. S tem razbijamo tabuje, povezane s smrtjo. Tako tudi pogovor o darovanju organov postane bolj sprejemljiv.

Bolj ko govoriš o tem, bolj običajno postane, predvsem če je kdo v tvoji bližini s podobno izkušnjo. V domačem Ljutomeru so me ljudje ustavljali in spraševali tudi o možnosti smrti. Ko vidiš človeka, ki bi umrl, če ne bi dobil darovalca, je minljivost premočno v zraku, da o tem ne bi spregovorili. Morda tudi zato ljudje, ki so bili blizu tej izkušnji, praviloma darujejo organe – ker vedo, da se lahko kadarkoli zgodi njim in njihovim bližnjim.

Torej je dobro, da se ob opredelitvi in vpisu v register darovalcev organov pogovorimo z bližnjimi?

Še bolj je, če to storimo že pred odločitvijo, da tudi v družini začnemo razbijati morebitne mite, dvome in tabuje. Pomembno je, da si povemo, česa si želimo, če in ko se konča naše življenje.

V Sloveniji 85 odstotkov ljudi podpira darovanje organov, samo 1,5 odstotka pa nas je opredeljenih za darovanje. Zakaj?

Morda je res tako, ampak po podatkih Slovenija Transplanta se kar 92 odstotkov svojcev po smrti bližnjega odloči za darovanje. To je ogromno! Še vedno pa imajo nekateri s tem povezane strahove. Zato se mi zdi ključno poudariti, da se podatek o opredelitvi za darovanje »odklene« šele, ko je možganska smrt pri pacientu potrjena in zabeležena. Proces iskanja in dodeljevanja organov pa je strogo reguliran, v njem ni prostora za korupcijo.

Ali zamerite ljudem, ki se ne odločijo za darovanje?

Zamerim ne, ker verjamem, da ima vsak tehtne razloge. Ko slišim brezpogojni ne, pa me vseeno malce zaboli, ker vem, da bi lahko nekdo zaradi odločitve za življenje naprej. Tudi jaz živim samo zato, ker se je gospa v Nemčiji odločila za darovanje. (Op. a.: *prejemnik organa lahko izve spol darovalca in državo izvora organa.*)

Vi ste darovalka?

Seveda. Po smrti mi organi ne bodo več koristili, celo jetra bi lahko darovala. Najstarejša darovalka jeter je bila namreč stara 90 let! Jetra so na srečo zelo prilagodljiv organ. Pomembno je, da dobimo nova jetra, pa čeprav samo za nekaj let. Pri okvari drugih organov lahko podaljšujejo življenje, z okvarjenimi jetri pa lahko umreš v nekaj dneh.

Kako ste sploh živeli z možnostjo, da vas morda kmalu več ne bo?

Ničesar nisem načrtovala. Želja in ciljev za naprej nisem imela več. Nisem vedela, ali sploh imajo smisel. Obstajala je realna možnost, da do presaditve ne bom



»POMEMBEN SE MI ZDI VSAJ EN POGLED, KI GA NAMENIMO DRUG DRUGEMU.«

»HVALEŽNA SEM ZA ŽIVLJENJE, NIČ NI SAMOUMEVNO.«

držala. In čeprav je minljivost še vedno v zraku, se ne vprašam vsak dan, kako dolgo bodo moja jetra OK. Preprosto živim.

Ste po prejemu organa imeli kdaj slabo vest, če niste izkoristili vsakega dneva, ali je to zgolj kliše? Tudi vi imate vso pravico do počitka brez slabe vesti.

In to je zelo pomembno! Prej nisem znala dobro počivati. Po presaditvi imaš seveda kup načrtov, kar je lahko zelo stresno. Zdaj imam slabo vest le, kadar pojem preveč sladkarij, ki škodujejo jetrom. Res si vzamem čas zase, za mir, poležavanje in počitek, za sprehode s svojo psičko po Tivoliju in Rožniku.

V Ljubljano ste se priselili iz majhnega Ljutomera. To je precejšen kontrast.

Je, ampak mi je všeč, ker se toliko dogaja, hkrati pa se lahko hitro umaknem v mir narave. Kamorkoli pridem peš ali s kolesom. Tudi tu lahko doživim bližino in pristnost, ki ju vse bolj iščem, na sprehodu tudi v Ljubljani vse pozdravljam. Pomemben se mi zdi vsaj en pogled, ki ga namenimo drug drugemu. Vsi radi vidimo, da nas kdo opazi, tudi v mestu. To ni povezano ne z velikostjo in ne z majhnostjo mesta. Vsi pač gradimo vzdušje.

Ljubljanski UKC je izjemen center za transplantacije. Kako ste ga doživeli vi?

Občudujem delo vseh, ki so vključeni v proces darovanja. Zato smo slovenske organizacije, ki se ukvarjamo s tem področjem, začele krog hvaležnosti in sodelovanja. Tudi z razstavo Živa knjižnica v avli UKC želimo pokazati, koliko ljudi stoji za enim bolnikom. To so zdravniki, sestre, transplantacijski koordinatorji pa tudi snažilke, piloti, policisti in reševalci, ki poskrbijo, da pride organ čim hitreje do pacienta – približno 100 ljudi na enega prejemnika organa! Še vedno imam solzne oči, ko se spomnim srčnosti teh ljudi, ki nam ponujajo neskončno podporo.

Kaj bi sporočili čakajočim na presaditev, in tistim, ki o darovanju po smrti še razmišljajo?

Tistim, ki čakajo, sporočam, da je življenje po presaditvi kakovostnejše, zato naj preprosto zdržijo. Sporočam jim, da to zmorejo in da je vse, kar čutiš, OK. O tem lahko govorijo z nami, ki smo to že preživeli, saj jih lahko podpremo. Neodločene za darovanje pa vabim h globokemu razmisleku o tem, kaj pomeni takšna odločitev za ljudi, ki bi sicer umrli. Ko se tvoje življenje zaključí, lahko zaradi tebe devet ljudi preživi ali živi bolje. Morda bo to tvoj svojec; več kot je možnih darovalcev, večja je namreč možnost, da bo tvoj bližnji dobil organ, če ga bo potreboval.

O darovanju organov po smrti, izkušnjah prejemnikov in opredelitvi za darovanje lahko več preberete na spletnih straneh **transplant.si** in **slovenija-transplant.si**.



Hišice z vrtom in ograjo

Murgel, ki so zrasle na nekdanjem barjanskem zemljišču, se je sprva držal sloves monotonega barakarskega naselja, danes pa so ena najbolj zaželenih sosesk v mestu. Sprehodite se z nami med nizkimi hišami z urejenimi zelenicami in visokimi ograjami.

NINA KOŽAR

Zgodba o Murglah se je začela leta 1963 na čisto drugem koncu nekdanje Jugoslavije. »Po potresu v Skopju je Slovenija priskočila na pomoč in tedanji bratski republiki poslala več sto lesenih montažnih hiš, ki jih je za Jelovico razvil arhitekt Marko Deu s sodelavko Lidijo Bahovec,« pripoved o Murglah začne naša sogovornica, umetnostna zgodovinarica Martina Malešič, ki je odraščala v tem naselju.

Marko Deu se je v tem času povezal z arhitektoma Francetom in Marto Ivanšek, ki nista bila le projektanta, ampak predvsem raziskovalca in stratega na področju stanovanjske politike. Po študiju v Ljubljani sta se leta 1954 za šest let odpravila na Švedsko, kjer sta ob delu

v birojih preučevala skandinavsko kulturo bivanja, oblikovanja in arhitekture, po vrnitvi domov pa sta se še sama lotila sistematičnega pregledovanja področja stanovanjske gradnje. »Delala sta anketne vprašalnike, fotografirala, hodila na teren in popisovala, kako ljudje živijo. Koliko imajo knjig, televizorjev, oblačil, prtov, kuhalnic in radijskih sprejemnikov, koliko jih živi v enem stanovanju, kakšno pohištvo imajo, kaj so po poklicu, kdaj kuhajo kosilo, pa tudi, kakšen tip stanovanjske gradnje bi jim najbolj ustrezal,« razlaga sogovornica, ki zelo dobro pozna njuno delo. Krepka večina anketirancev je na zadnje vprašanje odgovorila, da si želijo stanovati v enodružinski hiši z vrtom, in to v času, ko so se gradile velike blokovske soseske, namenjene novemu delavskemu razredu.

Leta 1965 sta Ivanška s sodelavci zmagala na natečaju za zazidavo zemljišča na robu Ljubljanskega barja, ki ni bilo primerno za poljedelstvo ali visoke gradnje, bilo pa je dragoceno zaradi bližine

mestu. Urbanistični in arhitekturni načrt sta zasnovala na podlagi rezultatov svojih raziskav, vanj pa sta vključila lesene montažne atrijske hiše, ki so jih zasnovali v Jelovici. Tako je med letoma 1965 in 1969 v kotu med Cesto v Mestni log in Barjansko cesto nastala prva faza naselja Murgle, nad katero pa javnost ni bila ravno navdušena. Ker so morali zemljišče izsekati, je tam ostalo le nekaj hrastov, po katerih so poimenovali ulico Pod hrasti. Čeprav so zasadili nove drevorede in po njih poimenovali ulice, je bilo naselje, preden so drevesa vsaj malo zrasla, videti kot pustinja nizov hiš, ki so jo mnogi primerjali z delovnimi taborišči. »Kakovost so v Murglah prepoznali ljudje, ki so takrat veliko potovali in po svetu opazovali podobna naselja,« nadaljuje Martina Malešič.

Izkušnje iz prve faze sta Ivanška nadgradila v drugi fazi izgradnje naselja med letoma 1968 in 1978. Lesene montažne hiše zamenjajo z večjimi zidanimi, ki imajo zelo lep krožni tloris. Namesto da bi stale v ravnih vrstah, jih zamaknejo. »Murgle postanejo prijeten labirint s kombinacijami odprtih in zaprtih prostorov, ki ustvarjajo skrite koticke za igro in druženje.«

V tretji fazi gradnje med letoma 1976 in 1982, ko je na drugi strani Mokrske ulice zraslo 800 novih hiš, Ivanška nista bila več neposredno vpletena. Četrto fazo Murgel, ki se še vedno dograjuje, so zasnovali v biroju Ambient. Kljub spremembam v zasnovi, detajlih in novi barvni shemi je ohranila značilnosti murgelske hiše – opečnate zidove in visoko leseno ograjo, ki zapira pogled od zunaj, da bi prebivalcem zagotovila zasebnost.

»Je pa res, da se naselje že nekaj desetletij spreminja,« omeni sogovornica. »Zaradi spremenjenih standardov in načinov bivanja so vedno pogostejše prezidave in dozidave murgelskih hiš. Njihovega zunanjega videza se zaradi zaščite ne bi smelo spremenjati, še manj pa bi se smelo posegati v skupne površine. Ivanškoma so velikokrat očitali, da so vse hiše enake. Na to sta odgovarjala, da individualizem lahko vsak izraža v notranjosti svojega doma, zunanost pa je naš skupni prostor. Vsak poseg vanj sta videla kot željo, da se s tem narediš posebnega med enakimi.« Kljub visokim ograjam je skupnost namreč še vedno najpomembnejša, ko govorimo o kakovosti bivanja.



1 Arhitekta France in Marta Ivanšek sta Murgle zasnovala kot odgovor na zgoščena blokovska naselja, ki so jih po drugi svetovni vojni gradili za delavski razred.

2 Ulice, na katerih je zelo malo prometa, so poimenovali po drevesih, ki hiše obroblijo v drevoredih.

3 Prehod iz zasebnega v javni prostor je postopen. Vsaka hiša ima svoj vetrolov, stopnico in potko, ki se priključi na skupno pot, ta pa vodi do ulice.

4 Ograje prvotnih murgelskih hiš so bile sicer visoke, a sestavljene tako, da so zamiki med letvicami omogočali pogled iz atrija, mimoidočim pa le delen vpogled v zasebne prostore.

5 Generacije murgelskih otrok so se igrale v peskovnikih med hišami, na vzpetinah nad zaklonišči, pred garažami in na mirnih neprometnih ulicah.

Črna vdova in vsi njeni otroci

KATJA ŠOLTES

Na Novi Zelandiji rastejo drevesa, ki so stara več kot tisoč let, nekateri pa tudi tisoč več. Prirastla k tlom so doživela toliko, da jih imenujejo drevesa spomina. Ti pokončni behemoti pa še zdaleč niso starci, nasprotno, kar vrvijo od življenja – na njih, v njih, pod njimi živi nešteto ptičev, žužkov, mikrobov in gliv. Vsako drevo je ekosistem zase.

Delova stolpnica se že dobrih 40 let dviga v nebo na Dunajski cesti 5 nasproti Gospodarskega razstavišča. To res ni dolgo v primerjavi z drevesi, a v svojem življenju je, prirastla k tlom, preživela marsikaj in marsikoga.

Temelje zanjo so položili že leta 1964, začetek gradnje pa se je zavlekel do poznih sedemdesetih let. Časopisno podjetje Delo je vse svoje službe na tej lokaciji združilo šele leta 1982. V parterju so namestili fotolaboratorij, centralno redakcijo in prostore za časopisno dokumentacijo. Novinarske redakcije v stolpnici so bile odprtega florisa, uredniki pa so urednikovali ob straneh v zaprtih pisarnah. Fotografji so želeli redakcijo čisto med oblaki, a so najvišje nadstropje morali prepustiti menzi. Prvotno predvidenih 10 nadstropij je bilo premalo, kar 15 so jih zgradili, takrat najvišjo dovoljeno višino v Ljubljani.

Od idejnega projekta do odprtja je minilo toliko let, da so se zamenjali tudi arhitekti. Na natečaju za idejno zasnovo sta zmagala brata Kocmut, izvedbo pa sta prepustila kolegoma Branku Kraševcu, ki je sooblikoval fasado, in Jožetu Dobrinu, ki je bil pristojen za prav vse drugo. Ta je svoje delo opravil tako dobro, da stolpnica ostaja privlačna tudi za nove vsebine.

Časopisno podjetje se je iz stolpnice umaknilo, zdaj se po nadstropjih vrstijo apartmaji, startupi, fitnes, coworking, picerija, vse od a do ž. S fotografom med vožnjo z dvigalom od mlade Španke izveva, kako ponosna je, da lahko dela v tako ikonični zgradbi. Tudi predmeti pripovedujejo svoje zgodbe kot letnice na drevesu: kiosk Saše Mächtiga pred vhom, večno pohištvo Stola Kamnik, Iskrina oranžna stenska ura in svetovno najbolj kopiran telefon fitipaldi oblikovalca Davorina Savnika. Razgled na štiri strani Ljubljane odtod je res neprekosljiv, fotograf Joco Žnidaršič in njegovi kolegi so imeli prav.

Ob odhodu se s fotografom Jaka še ozreva v bleščeče črn fasadni plašč, na katerem v soncu žarijo oranžna okna. Črna vdova je ekosistem sama zase.



Z vseh vetrov

Ko se v našem mestu družijo Beograjčanka, Makedonec in Štajerec, nastane čudovita glasbena zgodba. Jelena Rusjan, Damjan Manevski in Leon Stoilković so skupina Lelee, ki z mešanico balkanske energije in indie zvoka osvaja alternativno poslušalstvo.

TOMAŽ MIHELIC



Pravijo, da vse poti vodijo v Rim, ustanovna člana melodičnega tria Lelee pa sta se še prej ustavila pri nas. In se tukaj tudi ustalila. Damjan Manevski je odraščal v Bitoli v Severni Makedoniji, kjer je končal osnovno in srednjo šolo. Ko je napočil čas za naslednjo stopnjo, je izbral Ljubljano. Pred tem je večkrat obiskal sestro, ki je že živela tukaj, in se na mah zagledal v to krasno stičišče treh rek. »Pred 11 leti se je zame začelo novo življenjsko poglavje. Najprej sem končal dodiplomski študij matematike, zatem še magistrirjal in doktoriral. Spotoma sem si pridobil državljanstvo in se zlahka privadil na tukajšnji ritem,« spevno pripoveduje kitarist.

Slovenecem laska, če je kdo pripravljen osvojiti zakonitosti našega jezika, zato izurjeni vokalisti komunicirajo v tekoči slovenščini. »Naučiti se jezika se mi je zdelo ključno, saj je to medij, prek katerega spoznaš lokalno kulturo. Slovenija ima nešteto lepot in malo sem jih spoznal na delovnem mestu glasbenega redaktorja Radia Študent,« pove in poudari, da ga je širom po naši deželi ponesel prav univerzalni jezik glasbe. »Z njo se sicer ne preživljam, vendar je strast, ki me navdihuje že od

mladih nog. Različne zvrsti, različni instrumenti so mi pomagali izraziti se na drugačen način in iti še globlje v svoja občutenja. Pri tem pa pomembno vlogo igra mesto, v katerem živim, ker mi daje udobje, varnost in navdih, da s toni in verzami povem tisto, česar se z besedami ne da,« je neposreden Manevski. Prepričan je, da imajo mladi tu veliko možnosti za spoznavanje okolja in ljudi. »Ustvarjalci, zlasti glasbeni, se lahko zblížajo s številnimi žanri in vsakdo bo našel svoj kotic, kjer mu bo zagotovljeno prijetno počutje. Ogromno je dobrih bendov in glasbenikov, ki z veseljem obiščejo ne le Ljubljano, ampak še druge kraje po Sloveniji. Decentraliziranost je prednost, vredno se je odpraviti naokoli, da bi slišali izvajalce, ki morda v prestolnici ne bodo imeli svojega koncerta,« namigne.

**»ODKAR SEM TUKAJ, SEM ZAČELA RES ŽIVETI.«
JELENA RUSJAN**

Z njim se strinja prijateljica in žena, brez katere skupina Lelee sploh ne bi obstajala. Jelena Rusjan pravi, da je bila njena selitev k nam dokaj običajna, saj je sledila ljubezni. Rojena

Beograjčanka je končala igralsko akademijo v Sarajevu in se nato udomačila pri nas. »Izkazalo se je, da je bila sprememba lokacije najboljša odločitev. Po 20 letih sva z možem še vedno skupaj, ustvarila sva si družino in dom. Ta je tam, kjer je srce. Čeprav sem okusila vibracije velikih mest, me je navdušilo spoznanje, da Ljubljana ne zaostaja s ponudbo kakovostnega, aktivnega, kulturnega življenja. Odkar sem tukaj, sem začela zares živeti,« nas preseneči z iskrenostjo. Igrri in gledališču se je kmalu pridružila še glasba, ki zaznamuje njen vsakdan. Njihova skupina posebejla značilnosti naše prestolnice, kjer se v relativno majhnem okrožju združijo toliko različnih osebnosti in izrazov. »Urbani miti se vrtijo okoli tega, kje je pravzaprav meja z Balkanom. Je to pred ali za Grajskim gričem,« se nasmehne in zatrdi, da se je zasedba z bobnarjem Leonom Stoilkovićem končno ustalila v sestavi. Še več! Te dni je pri založbi Moonlee Records izšel njihov drugi album z naslovom Mora malo in crveno. »Na njem je tudi naš prvi komad v slovenščini,« še izvemo pred prijaznim povabilom na predstavitveni koncert, ki bo 29. novembra v Gala Hali na Masarykovi cesti 24.

Od višine se zavrti

MARUŠA JAKŠE

Ko si obuješ pete, se spremeni svet. Z njimi postanemo višji, močnejši, drugačni – pa ne samo zaradi višine. Pete so orodje samozavesti, ples v petah pa umetnost, ki presega običajno predstavo o gibanju.

Tjaša Žibert, priznana slovenska plesalka in koreografinja, je to umetnost povzdignila na novo raven. Zgodba o tem se začne že pri njenih prvih plesnih korakih. »Svet plesa sem začela odkrivati pri treh letih. V otroštvu so mi bile predstavljene različne zvrsti, od jazza in modernega plesa do hiphopa, housa in disco jazza,« pripoveduje. Plesno pot je pri 21 letih nadaljevala v Londonu, kjer je tudi poučevala v priznani plesni šoli Pineapple Dance Studios. Na odru je nastopala s svetovnimi zvezdami, kot sta pevka Rihanna in raper Drake, na Balkanu pa s pevkama Severino in Natašo Bekvalac ter mnogimi drugimi glasbeniki.

»V Londonu so pete stalnica na avdicijah in komercialnih nastopih. Tam preprosto pričakujejo, da v njih znaš plesati. Gibanju namreč dodajo novo dimenzijo in poudarijo linije telesa,« pravi sogovornica. Ker pa je bil ples v petah ob njeni vrnitvi v Slovenijo še dokaj nepoznan, sta skupaj s plesno kolegico Karin Putrih preverjali teren. »Poleg tega mi je res manjkal prostor, kjer bi se lahko samo sprostila in razplesala,« razlaga. Zato sta v Ljubljani začeli izvajati tečaj plesa v petah Special Heels in ustvarili okolje, kjer petke niso le modni dodatek, ampak ključ do odkrivanja notranje moči in svobode izražanja. Tjaša zadnje tri leta tečaje v dvorani na naslovu Ob železnici 14 vodi sama, razmišlja pa tudi o širitvi po Sloveniji, saj povpraševanje iz dneva v dan narašča.

Treninzi so zasnovani kot celostna izkušnja – od začetnega raztezanja do tehnike, kako stati in hoditi v petah. Kako najti težišče telesa in se spoprijateljiti z višino. Potem pa seveda sledi učenje koreografije, ki je koktejl različnih plesnih zvrsti. Pri liniji in tehniki Tjaša izhaja iz strasti do latinskoameriških in standardnih plesov ter jazza, muzikalčnost črpa iz hiphopa, izvedba pa je v stilu zapeljive burleske. Proti koncu treninga se vse skupaj spoji v vrhunec preplesavanja koreografije pod barvnimi žarometi, ki resnično pričarajo občutek nastopa. Takšnega zase. Ko se spoznaš s koraki in si suvereno prikimaš: »Ja, pa saj jaz to lahko! Pa še dobro izgledam!«

Special Heels tako ni le plesna šola, ampak skupnost, kjer lahko vsak najde varno okolje za izražanje. »Želela sem si ustvariti prostor, kjer ljudje ne bi čutili pritiska, da morajo biti popolni,« poudarja plesalka in pedagoginja. V karieri je velikokrat izkusila ostro tekmovalnost in zato ji še toliko več pomeni občutek, da se ti z nikomer ni treba primerjati. Da obstaja prostor, kjer so tudi napake dobrodošle. »Najbolj vesela sem, ko vidim, da se punce med seboj spodbujajo in pohvalijo, ko dobro odplešejo. Pa tudi nasmejejo, kadar ne gre vse po načrtih. Veliko jih je postalo res dobrih prijateljic.«

Ples v petah je tako namenjen čisto vsem, ki jih pokliče. Tistim, ki želijo odkriti novo strast v življenju. Ljubiteljem glasbe in plesa, ne glede na predznanje. Pa tistim, ki hrepenijo po sprostitvi in grajenju samozavesti. Dobrodošli so fantje in punce; vsi, ki si želijo postati del te čudovite skupnosti.

Več informacij o tečajih plesa v petah najdete na spletni strani special-heels.com.

DOBRODOŠLI SO FANTJE IN PUNCE.



Za vsakega trta rodi

Izdal vam bom eno majhno skrivnost. Stojite na Prešernovem trgu in želite se razvajati s kozarcem dobrega vina. Ali veste, da lahko v manj kot desetih minutah ležernega sprehoda obiščete deset vinskih barov?

OŽBEJ PETERLE



Naše mesto je tebi nič meni nič v zadnjih letih postalo vinska prestolnica Slovenije. »Ljubljanci so pitje vina sprejeli za svoje. Ni nujno vedno kava ali pivo,« opazuje kulinarčni kritik Tomaž Sršen. »Naredili smo ogromen skok naprej. To, kar imamo zdaj, je v primerjavi s tem, kar smo imeli pred 25 leti, sto proti ena,« je jasen. Torej ni bilo vedno tako.

V času, ko smo Ljubljanci navijali za Dušana Hauptmana, Jako Daneua, Romana Horvata in kompanijo, je prestolnica glede vinske ponudbe spala. Prebudil je ni nihče drug kot najbolj karizmatičen slovenski vinar in vizionar Aleš Kristančič. Z ženo Vesno sta takrat zaradi promocije svojih vin Movia veliko potovala ter opazovala trende po svetu. »Naša vina sta želela pripeljati bližje ljudem,« razlaga njuna hčerka Ela Kristančič, ki zdaj skupaj s partnerjem Grego Bercetom vodi vinoteko. »Drugi cilj je bil širiti vinsko kulturo ter prek uvoza znamenitih vin, kot so šampanjci hiše Billecart Salmon in burgundci Leflaive, Ljubljancanom razširiti vinska



obzorja,« dodaja o začetkih vinoteke Movia, ki letos praznuje četrto stoletje. Led je bil prebit.

A ledolomilec je v center Ljubljane zaplul šest let pozneje, ko je svoja vrata na Dvornem trgu odprl Dvorni bar. Ponudili so kar 80 različnih vin na kozarec. Revolucija. Vino se je približalo sleherniku, postalo je del utripa in življenjskega sloga mesta. Medtem ko je ponudba v Dvornem baru temeljila predvsem na slovenskih vinarjih, je prihod eVina leta 2009 ljubljanski sceni dodal novo dimenzijo – mednarodno. Preostalo, kot pravijo, je zgodovina. Danes imamo v prestolnici živahno in atraktivno vinskobarsko sceno, kjer se najde nekaj za vsak okus.

Kaj pa pijemo Ljubljanci? Kate-re sorte, regije, stil vina? »85 odstotkov prodanega vina je iz Primorske,« pravi Gašper Toman iz bara Koželj. »Nekateri izrecno posegajo po velikih znamkah, kot so Jakoncič, Batič, Movia, Edi Simčič, ne glede na ceno. Veseli me, da so mladi bolj dostopni za predloge in pokusijo tudi manj znane vinarje in vino iz tujine,« razlaga. Na Kranjskem nič novega, bi rekel Janez Vajkard Valvasor, ki v svojem znamenitem delu piše, da so v Ljubljani prvič natočili bokal dolenskega vina leta

PIJEMO MANJ, A ZATO BOLJE.

1569, dotlej so namreč pili samo laško in vipavsko vino.

Na nedavnem predavanju v avstrijskem Rustu je najuglednejša vinska strokovnjakinja na svetu Jancis Robinson rahlo potarnala oziroma okrcala Slovence, češ da smo sebični, ker vsa naša odlična vina spijemo doma in skoraj niso dostopna v tujini. »Prav je, da smo lokalpatrioti, kar pa ne pomeni, da moramo biti zaplankani. V steklenici s plutovinastim zamaškom lahko odkriješ odsev različnih regij, kultur, terroirja in načina razmišljanja s celotnega sveta. To je nekaj najlepšega, kar se ti lahko zgodi v vinskem svetu. Drugače je dolgočasno,« razmišlja Gašper Čarman, direktor eVina.

Z rastjo števila vinskih barov se recipročno širi tudi vinska kultura Ljubljancanov, izostrila se je estetika, več je znanja, sofisticiranosti. »Ko smo leta 2005 odprli vinski bar, naši gostje niso ločili med



V PRESTOLNICI IMAMO ŽIVAHNO IN ATRAKTIVNO VINOBARSKO SCENO.

rebulo in merlotom. Danes poznajo vinarje, etikete, celo letnike,« opaza Tadej Kordiš, lastnik Dvornega bara. Ljubljanci postajamo bolj svetovljanski, zanimajo nas tudi tuje vinske regije in vina. »Poleg vedno popularne Šampanje in Burgundije naši gosti veliko posegajo po vinih iz doline reke Rone. Bele sorte viognier, marsanne in roussanne so prodajne uspešnice, kot tudi rdeči syrah. Iz novega vinskega sveta pa chenin blanc iz Južne Afrike in rdeča vina iz Južne Amerike,« o trendu in okusih ugotavlja Matija Šuklje iz vinskega bara Šuklje.

A v vinskih barih se ne razvijajo samo domačini. Ljubljana je kot atraktivna turistična destinacija za marsikatero turista okno v slovenski vinski svet in prvi stik s slovenskim vinom, saj veliko tujcev niti ne ve, da je Slovenija vinorodna dežela. »Turiste najbolj navdušijo slovenske avtohtone in regionalne sorte, kot so pinela, zelen, vitovska, rebula,« pravi Luka Ocvirk iz Dvornega bara. Večina sogovornikov se strinja, da je največ zanimanja za bela vina iz vseh treh vinorodnih dežel Podravja, Posavja in Primorske. Marsikdo si zaželi tudi oranžno vino, to so bela vina, ki so pridelana na način rdečih, torej z daljšo maceracijo – stikom grozdnih jagod z moštom.

Kje pa so še rezerve za širitev vinske kulture in razvoj potenciala vinskih barov, vprašam sogovornike. »Lahko bi kdaj pogledali čez zahodno mejo,« pravi Sršen, ki pogaša malo več velikodušnosti s prigrizki ob kozarcu vina ter gostom prijaznejšo cenovno politiko. »Vinski svet lahko pove toliko zanimivih zgodb. Ljubljanci bi lahko bili bolj odprtega duha in razigrani v odnosu do novosti,« meni Toman. »Vedno so rezerve v znanju. Več ko bo znanja, boljša bo ponudba, boljše

bo svetovalo gostom in gostje bodo bolj zadovoljni,« razmišlja Čarman. Medtem pa Nejc Farčnik iz vinskega bara Kletvica pogaša predvsem bolj domišljeno in dovršeno ponudbo hrane. »Manj je več,« pravi, »vinski bari bi lahko imeli tudi več vsebine, dogodkov in predavanj,« razmišlja.

A vinski bari so le del bogate ljubljanske vinske scene. Tu se vrstijo številni vinski dogodki, predavanja, degustacije in sommelierski dvoboji. Za nami je najlepši vseslovenski praznik, ko goduje sveti Martin in se mošt spremeni v vino. Upam, da ste se na Martinovo soboto sprehodili do grajskega vinograda, kjer je od leta 2016 posajenih 1050 trt belpina (chardonnay) in rdečegrajca (zweigelt), in se potem odpravili v stari del mesta na Ljubljansko vinko pot, kjer goste vsako leto pričaka več sto vrst vina iz vse Slovenije.

Lepo je videti, da se v prestolnici poglablja kultura pitja vina. Da Ljubljancane vino zanima in si širimo vinski horizont, ne nazadnje je to najbolj kompleksna človeku poznana pijača. Da pijemo manj, a zato bolje. Naj sklenem z mislijo, ki jo je zapisal Jože Rozman, parafrazo Milana Jesiha: »Človek lahko preživi brez vina, toda človeštvo brez njega ne more.« Ljubljana brez vina ne more!

V Cankarjevem domu na Prešernovi cesti 10 bo 14. in 15. novembra potekal 26. Slovenski festival vin, najprestižnejši dogodek, katerega poslanstvo je širjenje kulture pitja vina. Na spletni strani [slovenskifestivalvin.si](#) si lahko ogledate seznam razstavljalcev in kupite vstopnice.



Vinoteka Movia Mestni trg 2

Na edinstveni lokaciji tik ob ljubljanski mestni hiši Vinoteka Movia letos s ponosom praznuje 25 let. Ela Kristančič in njen partner Grega, ki zdaj vodita lokal, sta v baru združila briško dušo z urbanim utripom prestolnice. Njihova vinska karta vključuje 250 izbranih etiket, od katerih je 60 odstotkov slovenskih, večinoma iz Primorske. Vsa vina iz kleti Movia lahko tu pokusite na kozarec. Vsak četrtek pripravijo poseben dogodek, ko odprejo arhivske steklenice in dajo na pokušino vinske dragulje.



eVino Šmartinska cesta 53

Ob 15. obletnici odprtja so se v eVinu lotili temeljite in lične prenove lokala in vinoteke. Danes so še v boljši formi kot na začetku. Direktor Gašper Čarman, ki je med drugim tudi dvakratni državni sommelierski prvak, je dodobra razširil ponudbo. Izbirate lahko med osupljivimi 1500 etiketami vina in žganih pijač. Med vini jih je polovica iz Slovenije, med tujimi pa najdete tako najbolj ikonična svetovna vina kot tudi vina za vsak dan. Med tednom se lahko oglasite na kosilu.



Kletvica Komenskega ulica 30

Narediti morate nekaj korakov od živahne Trubarjeve ulice in že ste na terasi Kletvice, najnovejše popestritve na ljubljanski vinski sceni. Koncept je jasen – strežejo izključno vina, pridelana na sonaraven način. Trenutno imajo v ponudbi sto različnih etiket, skoraj vse iz Slovenije. Veliko med njimi je butičnih in manj znanih vinarjev. Kletvica pa noče biti samo vinski bar – tu se vrstijo disko zabave, koktejl večeri, predstavitev vinarjev in posebni dogodki, kot so sredini burger popoldnevi.



Wine bar Šuklje Breg 10

V hiši, kjer je nekoč stanoval ljubljanski župan Ivan Tavčar in h kateremu je svojčas na kosilo zahajal tudi Ivan Cankar, od leta 2017 domuje vinski bar Šuklje. Na nabrežju Ljubljane je z belokranjsko-francosko navezo zapihal nov veter. V senci mogočnih kostanjev lahko izbirate med 600 vinskimi etiketami, od katerih jih je polovica iz tujine. 40 vin lahko pokusite na kozarec in vsakemu vinu je pripisan tudi glasbeni stil – od lahkega popa do težkega metala. Za vsakogar nekaj.



Koželj wines Pogačarjev trg 2

Leta 2022 je svoja vrata na Pogačarjevem trgu odprl vinski bar Koželj wines, ki uspešno združuje vinski bar in prodajalno. Pohvalijo se lahko s 700 etiketami, od katerih je 500 slovenskih, in prav vsi vinorodni okoliši so zelo dobro zastopani. Med 200 tujimi etiketami lahko najdete predstavnike vseh klasičnih evropskih vinskih regij. Ob petkih, ko na trgu poteka odprta kuhinja, je pri Koželju zelo živahno, a priporočam vam obisk v soboto. Po vseh opravkih na tržnici vam bo kozarec penine polepšal dan.



Grajska vinoteka Grajska planota 1

Ko se boste naslednjič sprehajali po Grajskem griču, si privoščite postanek v Grajski vinoteki. Če je le mogoče, ujemite sončni zahod in se namestite na terasi, kjer se razprostira čudovit pogled: pod vami bela Ljubljana, levo gričevnati Polhograjci, desno v ozadju Kamniške Alpe. V tem trenutku si boste ob kozarcu vina preprosto rekli, da je življenje lepo. Grajska vinoteka ponuja izključno slovenska vina, ki predstavljajo vse naše vinorodne okoliše, ob njih pa vas čakajo sodobno pripravljene slovenske dobrote.



Dvorni bar Dvorni trg 2

Znameniti Dvorni bar ostaja zvest svojemu preizkušenemu konceptu in že skoraj 20 let navdušuje s pestro ponudbo vin na kozarec. Trenutno lahko izbirate med sto vini večinoma slovenskega porekla, poleg tega pa imate na voljo še dodatnih 200 steklenic iz Slovenije in tujine. Med tednom vabijo tudi v času kosila, zvečer pa vas bodo razvajali s hladnimi in toplimi tapasi. Ko boste sedeli ob Ljubljani s pogledom na grad in frančiškansko cerkev, boste težko ostali samo pri enem kozarčku.



Supernatural Pogačarjev trg 1

Jason Wisniewski je pred 15 leti v ameriški Arizoni postavil temelje vinske scene s tako imenovanimi naravnimi vini. Kot pravi sam, ga je v Ljubljano pripeljal – božji klic. Ugotovil je, da se tu pijejo samo slovenska vina, in želel je razširiti ponudbo. Danes lahko izbirate med 150 vinskimi etiketami, od tega jih je 80 odstotkov iz tujine, vsa vina pa so pridelana na sonaraven način. Jasonova filozofija je jasna: vino je za užitek in zabavo. Ob kozarcu odličnega vina vas zato čakajo tudi različne hišne specialitete.

Kje je Zadobrova?

»Mi gremo v Zadobrovo,« sem pred nekaj dnevi omenila v družbi, čemur so sledila vprašanja: »Kam, zakaj, kje je to, kaj pa je tam?« Če se podobno sprašujete tudi vi, vas vabim, da skupaj z menoj odkrijete, kaj vse vam ponuja sprehod v tem malo odmaknjem delu Ljubljane.

INGA BATUR

Če bi me kak teden, dva prej vprašali, kje natančno je Zadobrova, ne vem, ali bi jo znala pravilno umestiti na zemljevid Ljubljane. Začuden odziv prijatelj me zato v resnici ni presenetil, čeprav vsi živimo v glavnem mestu že več kot 20 let. Ravno dejstvo, da sem v Ljubljani že toliko let in da je še vedno ne poznam tako zelo dobro, me je spodbudilo k raziskovanju doslej meni manj znanega območja.

Naselje Zadobrova, ki je bilo včasih razdeljeno na Spodnjo in Zgornjo Zadobrovo, je del Četrtna skupnosti Polje. Leži ob vzhodni ljubljanski obvoznici. Zraven so naselja Sneberje, Zalog in Novo Polje. Svoječas je bila to vas pri Ljubljani, ki so jo prvič omenili v 14. stoletju. Zapiši kažejo, da so jo najpogosteje označili z imenom Hard, znana pa je bila tudi pod imenom Dobraw in Zadobraw. To nam razkrije spletna stran župnije svetega Tomaža, ki sem jo izbrala za eno izmed točk našega izleta.

Začeli smo ga pri Osnovni šoli Zadobrova na Zadobrovski cesti 35. Ta stoji na čudovitem kraju, obdana z gozdom. Prebivalcem in obiskovalcem poleg izobraževanja ponuja še otroška in športna igrišča ter otok športa. Do šole smo se napotili z mestnim avtobusom linije 25, ki ima v Zadobrovi tudi končno postajo. Mimo pa vozi še linija 12. Od postaje do šole smo potrebovali vsega pet minut hoje po glavni, Zadobrovski cesti.

Od šole smo pot mimo lepo urejenih hiš in vrtov nadaljevali do cerkve svetega Tomaža na Cesti na Kope 11. Gre za prijetno baročno cerkvico, ki je ograjena z obzidjem. Nekoč je bilo poleg nje tudi pokopališče. Takoj zraven je župnijski dom, v katerem je od leta 1982 nova cerkev. Po ogledu smo se odločili, da še malo raziskujemo. Tako smo se sprehodili mimo gasilskega doma, opazili spomenik NOB, predvsem pa so nas pritegnile manjše ulice z imeni, kot so Sončna in Cvetlična pot, prijetne kot njihova poimenovanja. Ni čudno, da je ta del Ljubljane zaželen za prebivanje, in ne le izletniško raziskovanje. To potrjuje tudi več visokih žerjavov in gradbišč, kjer bodo v kratkem nastala nova domovanja. Primerna bodo za vse tiste, ki si želijo mir in naravo, pa vseeno bližino mesta. Narave tu res ne manjka, sploh če se podate do Zajčje dobrave. Mimo hiš, kmetij, polj in njiv smo od cerkve svetega Tomaža do omenjenega krajinskega parka potrebovali manj kot 20 minut.

Tam smo se najprej ustavili v gostilni Zajčja dobrava in si privoščili malo osvežitve pri mizi na terasi. Uživali smo v toplem jesenskem soncu in plesu pisanih listov, ki so padali z bližnjih hrastovih dreves. Po krajšem počitku smo preizkusili otok športa, postavljen ob gostilni, in se na kratko sprehodili skozi gozd. Potem pa so nam počasi že pojenjale moči, zato smo se mimo Konjenskega kluba Doly – Zadobrova odpravili nazaj do avtobusne postaje.

KRAJINSKI PARK ZAJČJA DOBRAVA

To je bil prvi od danes štirih krajinskih parkov na območju MOL. Leži med Novim Poljem, Zadobrovo in Zalogom. Razglašen je bil leta 1972 z namenom, da se ohrani, kar je ostalo od prvotnega nižinskega gozda. Obsega skoraj 65 hektarjev zelenih površin, od tega 24 hektarjev gozda, kjer prevladuje hrast dob, preostalo so travniki in njive. Tukaj lahko opazujete več kot 50 vrst ptic.

PO POTEH JOSIPA MURNA – ALEKSANDROVA

V Zadobrovi je pri rejniški družini mladost preživljal pesnik Josip Murn – Aleksandrov, eden glavnih predstavnikov moderne. Njegovo kratko življenje se je končalo leta 1901, ko je v Cukrarni umrl za jetiko. Pokopan je v grobu pesnikov slovenske moderne na Žalah.

CERKEV SVETEGA TOMAŽA

Stara cerkev sv. Tomaža v Zadobrovi je v zapisih prvič omenjena že leta 1526. 28. septembra 1603 jo je posvetil škof Tomaž Hren, in kot je zapisano na spletni strani župnije, je ob tej priložnosti birmal 293 vernikov. Tako župnija vsako tretjo nedeljo v septembru praznuje svojo žegnanjsko nedeljo.



Kulturno društvo Godba ljubljanskih veteranov (GLV) letos praznuje 20 let. Ob tem jubileju bodo izdali zbornik, 16. novembra ob 18. uri pa bodo imeli še slavnostni koncert v Slovenski filharmoniji na Kongresnem trgu 10. Orkester šteje 45 večinoma upokojenih godbenikov, to so mojstrica in mojstri na pihalih, trobilih in tolkalih. Vsi so šolani glasbeniki, med njimi je tudi 12 akademikov. Poleg tega so po starosti svojih članov najstarejši orkester v Sloveniji.

»Z glasbo ostajamo še vedno mladi,« pravi 89-letni Milan Pavliha, klarinetist in glavni pobudnik ustanove.

V GLV delujeta tudi dve samostojni komorni zasedbi. Kvartet klarinetov, ki ga vodi prof. Slavko Goričar, so ustanovili leta 2013, jazz tentet, ki ga vodi Miha Jazbinšek, pa leta 2019. V kvartetu klarinetov igra tudi naš sogovornik, poleg klasik pa se posebej posvečajo še priredbam slovenskih ljudskih pesmi. Postali so prepoznavna komorna skupina in nastopali tudi v tujini. Tako so jih lahko poslušali v nemškem Münchnu, avstrijskem Wagramu in Svečah, na Sv. Višarjah, v Trstu in Ovčji vasi v Italiji.

Med mlajšimi člani GLV sta njihov predsednik Marko Kovač ter umetniški vodja in dirigent Jože Kregar, sicer

občanov, ki so bili še bolj kot drugi izolirani od preostalega sveta. Igrali so pred njihovimi domovi, stanovalci pa so jih poslušali na oknih in balkonih. Med epidemijo so ves čas ohranili skupne vaje, ki so jih imeli na prostem ob Ljubljani v Vevčah. Tam je na Poti heroja Trtnika 38 tudi sicer njihov prostor za vaje, ki jim ga prijateljsko vsak teden odstopijo kolegi iz Papirniškega pihalnega orkestra Vevče.

V tistem času so izdali tudi dve zgoščenki. Prva je bila Stoji, stoji Ljubljana, druga pa Praznujmo z glasbo ob 10. obletnici nastanka kvarteta klarinetov. Ministrstvo za kulturo jim je leta 2010 podelilo status društva v jav-

Veterani še vedno igrajo

MIČA VIPOTNIK

vitve veteranske godbe. Šestnajst let je bil predsednik društva, zdaj skrbi za odnose z javnostmi. Je tudi najstarejši v orkestru. Njihova zgodba se je začela 1. februarja leta 2005. Na srečanje je takrat prišlo 15 glasbenikov. Vajo je vodil dirigent Jože Hriberšek. Po tistem so začeli vaditi vsak tork in ustanovili še društvo. Novica o njihovem uspešnem delu se je hitro razširila in pridružili so se jim še drugi starejši godbeniki.

Prvič so v polni zasedbi nastopili 29. septembra 2005 na odprtju Festivala za tretje življenjsko obdobje pod taktirko Jožeta Hriberška v Cankarjevem domu, kjer so navdušili občinstvo.

profesor in ravnatelj Glasbene šole Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana. Poleg tradicionalnih koncertov v Slovenski filharmoniji, na Novem trgu, ladjici, ki pluje po Ljubljani, in po domovih za starejše sta bila za GLV in Ljubljano posebno pomembna še dva godbena dogodka: gostovanje Alumni orkestra West Virginia julija 2023, v okviru katerega so pripravili koncert ameriško-slovenskega prijateljstva, in 15. Festival veteranskih godb Slovenije septembra istega leta.

Posebej so se ljubljanski veteranski godbeniki izkazali med epidemijo covida. Takrat so polepšali dneve mnogim stanovalcem domov starejših

nem interesu na področju kulture in ga obnovilo leta 2019. Od Zveze kulturnih društev Ljubljana pa so letos ob 20-letnici prejeli Listino Zveze kulturnih društev Ljubljana. »Med našo zvesto, pretežno starejšo publiko, stanovalce domov za starejše in bolnike prinašamo domačnost, optimizem in vedrino ter lepoto svojega glasbenega poslanstva – predvsem pa upanje v jutrišnji dan. Zavestno si prizadevamo polepšati dan sebi in drugim tudi v prihodnje,« pravi sogovornik.

Pobudo za nastanek Godbe ljubljanskih veteranov je dal zdaj 89-letni klarinetist Milan Pavliha, ki je bil najprej predsednik društva, zdaj pa skrbi, da je javnost obveščena o njihovih aktivnostih. V pihalnih orkestrih igra že 78 let, začel je leta 1946 v Mladinski godbi Šiška pri Kulturnem društvu Hinko Smrekar.

Zakaj ste se odločili za klarinet?

Po vojni leta 1945 so v Šiški, kjer prebivam, nabirali fantiče in dekljice za mladinski orkester. Izbral sem si po teži lahek inštrument – piščalko. Takoj so mi povedali, da je to klarinet. Šišenska mladinska godba je postala moj drugi dom. Takrat sem bil star 10 let.

Ob 20-letnici vašega orkestra boste nastopili v Slovenski filharmoniji. Kakšni občutki vas prevevajo?

Vznemirljivo lepi. Godbeniki smo najbolj ponosni na vsakoletne večerne koncerte v Slovenski filharmoniji, najbolj častiljivem, spoštovanju vrednem glasbenem prostoru v Sloveniji z izjemno akustiko.

V Straži pri Novem mestu je bil septembra letos Festival veteranskih godb, kjer ste sodelovali tudi vi.

Festival se je odvijal pod geslom »Lep pozdrav mladim od nas starejših«. Nastopalo je osem veteranskih godb, tudi naša in Združeni slovenski veteranski orkester. Zaigrala je še na novo ustanovljena Godba ambasadorjev veteranskih godb Slovenije, v kateri so igrali le starejši od

80 let. Za dirigenta so izbrali mene kot najstarejšega. To je menda najstarejša godba v Evropi ali celo na svetu.

Kakšni so pogoji za vstop v vaš orkester?

Edina pogoja za članstvo sta srečanje z abrahamom ter dokazana raven praktičnega in teoretičnega znanja na tolkalnem, pihalnem ali trobilnem inštrumentu. Vsak član mora sprejemati tudi godbena pravila: redno se je treba udeleževati vaj in nastopov, sodelovanje pa je prostovoljno, brez plačila.

Poudarili ste, da morajo biti žene glasbenikov zelo potrpežljive. Zakaj?

Predvsem morajo imeti rade glasbo in podpirati partnerje pri njihovi ustvarjalnosti. Na vsakem srečanju godbenikov s soprogami sem jih vedno pozdravil in povedal, da nas brez njih ne bi bilo.

Ali v vašem orkestru igra tudi kakšna ženska?

Imamo stalno članico, ki obvlada pikolo, še dve flavtistki pa se nam pridružita občasno. Ena je dirigentova žena.



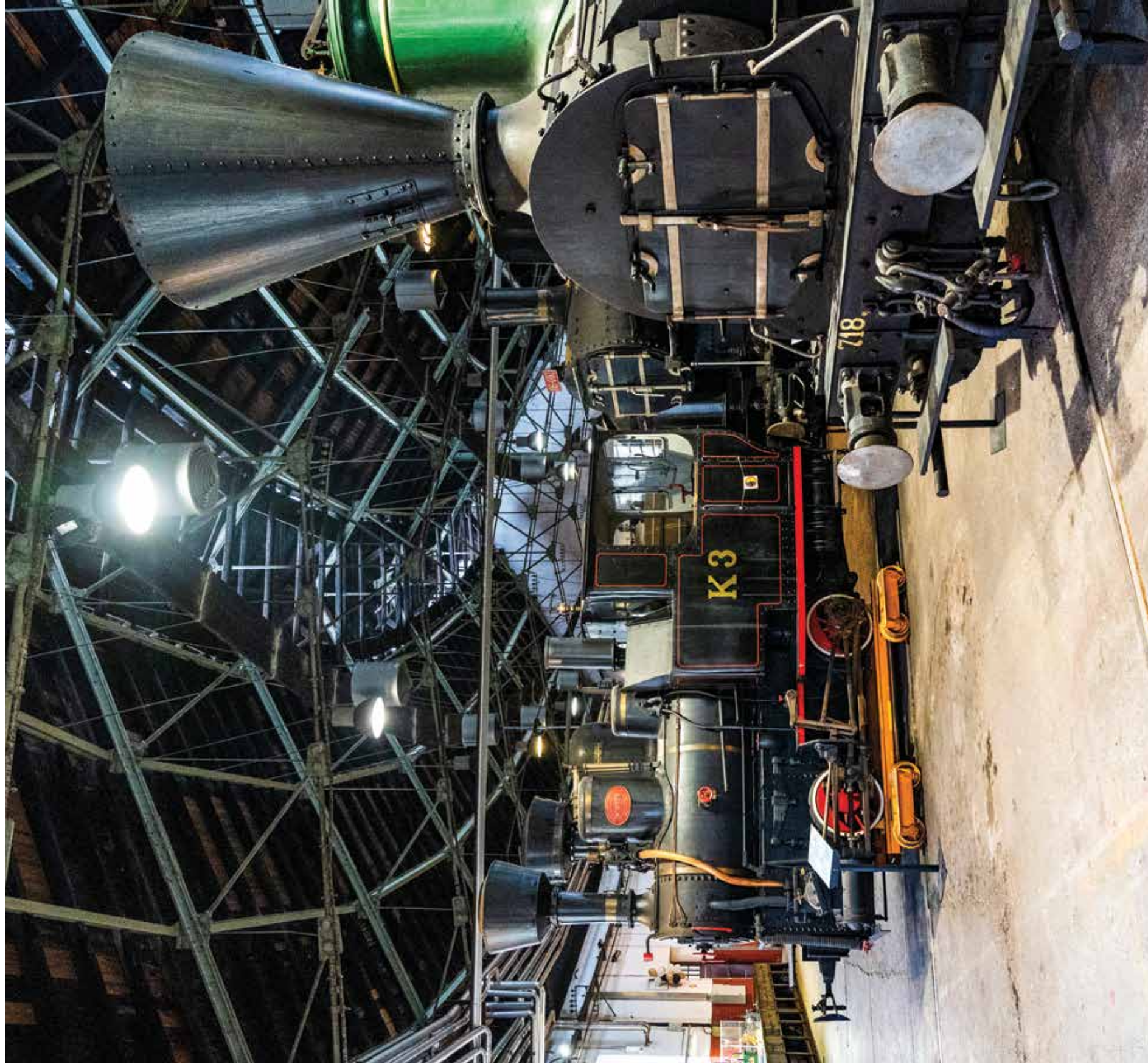
115 godb in orkestru trenutno deluje v Sloveniji.



Leta 1900 je bil ustanovljen Papirniški pihalni orkester Vevče, ki je najstarejši v Ljubljani.



45 glasbenikov igra v Godbi ljubljanskih veteranov.



VOZI ME VLAK V MUZEJ

NINA KOŽAR

V poznih sedemdesetih je mimo naše hiše ob železnici v Šentvidu kdaj pa kdaj še prisopihala parna lokomotiva. Morda je vozila muzejski vlak ali pa so jo kam prestavljali, ni važno, z bratrancema smo vsakič, ko je kakšna pripeljala mimo, stekli do vrtno ograje in se čudili tem ogromnim dimozavrom. Zato se v meni takoj, ko moja vodička Andreja Špitalar prižge luči v rotundi Železniškega muzeja Slovenskih železnic na Parmovi ulici 35, prebudita nostalgija in navdušenje. Tam so druga ob drugi, objanjane z jutranjo svetlobo, razvrščene mogočne parne lokomotive. Najstarejša med njimi, SB 29.718, je bila izdelana leta 1861, skozi

naše kraje pa je vozila po tedanji Južni železnici Avstro-Ogrskega cesarstva.

Povod za ustanovitev muzeja je bil prav zaton parne vleke v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. V Beogradu je takrat nastal železniški muzej za vso Jugoslavijo, slovenski železničarji pa so kljub temu začeli zbirati tehniško dediščino za svojega. Pre-moga je na ogenj dodal še akademski slikar Stane Kumar, ki je železnici posvetil velik del svojega slikarskega opusa. Prav on je dal pobudo, da bi ustanova prostore dobila v nekdanji šišenski kurilnici, kjer so lokomotive pregledovali, popravljali in zakurili za vožnjo. Na dvorišču za polkrožno stavbo je še danes okretnica, odprtna v tleh, nad katero je mostiček s tirom. Nanj zapeljejo lokomotive, mostiček obrnejo in jih prestavijo na drug tir. Tako preprosta stvarca zlahka obrne nekaj ton železja.

Midve pa sva že v drugem prostoru rotunde. »Tole je delavnica parne vleke,« mi pove vodička. Vtis je, kot da se bodo delavci vsak hip vrnili z malice. Na prvem tiru stoji ena od Titovih modrih lokomotiv, ki so vlekle njegov znameniti Modri vlak. Najdaljša lokomotiva 33-037, ki meri skoraj

23 metrov, je prževala vihrne druge svetovne vojne, kar lahko dokazuje s sledovi nabojev. Marsikaj je doživel tudi moder protokolarni vagon v kotu delavnice. Ker ni maral leteti, se je z njim najraje vozil politik Stane Dolanc. Kako je zlezel na ozke pogoarde v utesnjeni kabini, je še danes uganka.

Održava se v drugo muzejsko stavbo, kjer zbirka prikazuje preostala področja, brez katerih železnica ne more delovati. V prvem prostoru je ena večjih evropskih zbirnik signalno-varnostnih naprav. Tukaj pride do izraza tehnična podkovanost Andreje Špitalar, saj mi s poenostavljenim sistemom ključev in varoval prikaže, kako so prometniki in kretniki na železniških postajah s premikanjem kretnic in signalov poskrbeli za varen prihod in odhod vlakov.

V manjšem medprostoru so razstavljene železniške uniforme in pripomočki, v naslednjem pa telekomunikacijske naprave, med katerimi je tudi postajno ozvočenje, prek katerega so nam sporočali napovedi o prihodih, odhodih in seveda zamudah vlakov.

Greva naprej, v sobo, kjer je predstavljen razvoj železniškega omrežja. Mojo pozornost takoj ukrade rumen progovni moped

s Tomosovim motorjem, ki so ga uporabljali inšpektorji pri pregledu prog. Čisto na koncu pa prideva do avstro-ogrškega prometnega urada, v kakršnem je prometnik usmerjal vlake in prodajal vozovnice. Nad njim je galerija slik Staneta Kumarja, s čimer se spet vrneva k začetkom Železniškega muzeja Slovenskih železnic, ki navdušuje obiskovalce z vsega sveta. Čeprav je to čudovito prikaz vsega, kar je povezano z vlaki, vožnja z vlaki nikakor še ni za v muzej. Nasprotno, ni lepšega kot usesti se na vlak in opazovati, kako nas vozi daleč tja v širni svet.

Železniški muzej Slovenskih železnic vas 16. novembra vabi na kostanjev piknik. Med 10. in 16. uro si booste lahko ob vodstvu ogledali čudovito muzejsko zbirko, se posladkali s kostanjem, palačinkami in čajem, otroci pa se bodo lahko popeljali tudi z vlakom vrtno železnice, ki jo vleče pomanjšana parna lokomotiva. Več informacij o dogodku najdete na spletni strani [zelezniskimuzej.si](https://www.zm.si).

KAJ SE LAHKO NA ROGDIZAJNDNEVIH NAUČIMO OD PREDNIKOV?

Naši predniki so se domislili marsikaj uporabnega, da bi se prilagodili različnim izzivom, za svoje rešitve pa so navdih pogosto našli v razumevanju narave in skupnosti. Prvi mednarodni RogDizajnDnevi, ki bodo v Centru Rog na Trubarjevi cesti 72 potekali med 18. novembrom in 8. februarjem, bodo zato posvečeni ravno vprašanju, kaj vse se lahko od njih naučimo. Hišni festival, ki bo postal vsakoletna stalnica, bo razdeljen v tri programske sklope. RogKreaton bo namenjen mladim oblikovalcem, arhitektom, inženirjem in rokodelcem, ki se bodo z mednarodnimi mentorji poglobili v ustvarjalno reševanje problemov. Na RogForumu bodo uveljavljeni oblikovalci in gostje iz priznanih domačih in tujih organizacij predstavili prilagajanje tradicionalnih konceptov sodobnim rešitvam, ki spoštujejo naravne ekosisteme in spodbujajo regenerativne prakse. Razstava RogExpo pa bo prikazala izbor sodobno oblikovanih izdelkov in prototipov, nastalih v proizvodnih laboratorijih Centra Rog, ki pričajo o pomenu učenja iz preteklih izkušenj, modrosti in praks naših prednikov. Podrobnosti o RodDizajnDnevih si oglejte na spletni strani center-rog.si.



Dokument časa

Med pandemijo covid-19 so ljudje v okviru družbenih gibanj kot odgovor na posledice vladnih ukrepov in izraz nezadovoljstva s politično situacijo na ulicah Ljubljane in drugih slovenskih mest organizirali številne shode, proteste, izraze državljanske nepokorščine in druge oblike aktivizma. Vse to dogajanje so kljub zahtevnim delovnim razmeram spremljali tudi fotografi. V Galeriji Jakopič na Slovenski cesti 9 si lahko do konca januarja na razstavi Naša last: Slovenska protestna fotografija 2020-2022 ogledate izbor več kot 250 del 38 avtorjev, ki so nadgrajena še s fotografijami obiskovalcev. Na njih so upodobljeni prazne ulice med policijsko uro, polni trgi med shodi, transparenti, kolesa, zaščitne maske, rože ter znani in naključni obrazi protestnikov.



KNJIGA ZA VSAKO MISEL



Kdor se rad zatopi v fantazijske, ljubezenske, kriminalne in zgodovinske romane, med platnicami poišče nasvete za svoje delo, hobi ali življenje, prebira pesmi, odkriva nove kraje in se v stripovskih okvirčkih spremeni v superjunaka, ne sme manjkati na 40. Slovenskem knjižnem sejmu, ki bo Gospodarsko razstavišče na Dunajski cesti 18 med 26. novembrom in 1. decembrom spremenil v največjo knjigarno našega mesta. Založniki bodo na stojnicah predstavili svoje najnovejše knjižne izdaje, na prizoriščih med njimi pa se boste lahko s sorodnimi bralskimi dušami pogovarjali o vsem, kar vam med vrsticami buri domišljijo. Letos bodo v ospredju hrvaški avtorji in njihova literatura, posebna pozornost pa bo namenjena tudi pesniku Ivanu Minattiju in njegovemu rojstnemu kraju, Slovenskim Konjicam. Program sejmskih dogodkov si oglejte na spletni strani knjizni-sejem.si.

Filmi so Liffe

Rekreacija na svežem zraku je vsaj v sivih novembrskih dneh malce precenjena, zato jih raje preživite v zatemnjenih kinodvoranah Cankarjevega doma in drugih prizorišč 35. Ljubljanskega mednarodnega filmskega festivala Liffe. V tekmovalnem sklopu Perspektive si oglejte filme mladih režiserk in režiserjev, v Predpremierah boste med prvimi videli filmske vrhunce, odkupljene za predvajanje po Sloveniji, v Kraljih in kraljicah bodo na ogled dela prepoznavnih in nagrajenih mojstrov sodobnega filma, v Ekstravaganci drznejše in žgečkljivejše vsebine, Retrospektiva pa bo posvečena opusu režiserja Coste Gavrasa, velika evropskega političnega filma. Festival bo kot običajno spremljala še cela vrsta spremljevalnih dogodkov za ljubitelje sedme umetnosti. Celoten program je objavljen na spletni strani liffe.si, kjer lahko kupite tudi vstopnice. Če boste dovolj hitri.

Novembrski festival dobre jedaje in pijače

Na zimo se je treba dobro pripraviti z zalogami hranilnih snovi, zato bo ta mesec v znamenju izvrstne hrane in pijače, katerima je posvečen festival November Gourmet Ljubljana. Vse do konca meseca vas organizatorji iz Turizma Ljubljana vabijo na kulinarčne dogodke, delavnice in pakušine za vse okuse in žepe. Številne restavracije v mestu in okolici bodo ponujale posebne jesenske menije, na svoj račun pa boste prišli tudi ljubitelji piva, vina in kave. Poseben del programa bo namenjen promociji gostinskih poklicev med mladimi. Podrobnejši spored festivala si oglejte na spletni strani visitljubljana.com. Vsem, ki se ga boste udeležili, pa želimo dober tek in na zdravje!



V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Uspešna komunikacija z najstniki

Na predavanju dr. Alberta in Leonide Mrgole, avtorjev uspešnice Izštekani najstniki in starši, ki štekajo, bomo skozi praktične primere in izkušnje odgovarjali na vprašanja, kaj pomeni ohraniti stik z odraščajočim otrokom, kako naj se odzovemo na njihove nove potrebe in vse spremembe, kako se ne zapletamo v neskončno pregovarjanje in kako sploh učinkovito komuniciramo z odraščajočimi, kaj pomeni ohraniti avtoriteto, meje in pravila, kako naj jih učimo, da bodo samostojni in odgovorni, kako naj spremljamo njihove čustvene izbruhe. Predavanje je namenjeno tudi staršem, katerih otroci še niso najstniki, da bodo pripravljeni vnaprej.

19. novembra ob 17.30
Sedež ČS Bežigrad,
Vojkova 1, sejna soba

CENTER

Zdravi, prijazni do živali in okolja

Slovensko vegansko društvo vabi na predavanje s kulinarično delavnico, na katerem bodo predstavili razloge za izbiro rastlinske hrane, etiko do živali in veganstvo ter posodobljena dejstva o vplivu prehrane na okolje.

20. novembra ob 18. uri
Rozmanova 12, dvorana

ČRNUČE

Martinov koncert

Na koncertu za vse generacije bosta nastopila okteta Zven KUD Svoboda pod okriljem umetniškega vodje Vinka Jagra in MI Mengeš pod okriljem umetniškega vodje Anžeta Hribarja.

15. novembra ob 19. uri
Kulturni dom Črnuče, Dunajska 367

DRAVLJE

Plesne vaje

Plesna skupina DU Dravljje, družba aktivnih in razigranih članov, ki radi

plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo, vas vabi, da se jim pridružite. Za več informacij pišite na e-naslov mimica.herakovic@gmail.com.

Vsako sredo od 8. do 11. ure
Dom krajanov Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana

JARŠE

Brezplačne meritve

Krajevna organizacija Rdečega križa Nove Jarše vabi na brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.

Vsak drugi ponedeljek v mesecu od 16. do 18. ure
Sedež ČS Jarše, Kvedrova 32

POSAVJE

Ženska vokalna skupina Medenke z gosti

Medenke že 14. leto prepevajo pesmi za dušo, s poudarkom na slovenski ljudski pesmi, pesmih borbe in dela, pesmih drugih narodov in starejših popevkah, ki ne smejo v pozabo. Na nastopu, ki ga bodo popestrili gosti, bodo prikazale letno delovanje skupine.

21. novembra ob 18.30
Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, dvorana v kleti

ROŽNIK IN RUDNIK

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Na brezplačni delavnici se boste naučili ključnih veščin za reševanje življenja v kritičnih situacijah, dotaknili se boste osnov tveganja za srčno-žilne bolezni, prepoznali dejavnike tveganja ter spoznali, kako lahko te bolezni preprečite s spremembami življenjskega sloga. Člani Društva študentov medicine bodo opravljali tudi meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola.

Rudnik: 28. novembra ob 16. uri
Sedež ČS Rudnik, Pot k ribniku 20

Rožnik: 5. decembra ob 18. uri
Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38, sejna soba

ŠENTVID

Ena bolha za pomoč

Kaj se zgodi, če pravljice, ki jih vsi poznamo in beremo v vrtcu, šoli in na klopci, malo obrnemo? In damo Rdeči kapici na glavo moder klobuk, si izmislimo volka, ki se baše samo z zelenjavo in ne mara babic, za povrh vsega pa Sneguljčica spozna samo šest palčkov? Se je sedmi morda kje izgubil? Vabljeni k ogledu stand-up interaktivne predstave Šodr teatra za otroke, ki ob smehu spodbuja domišljijo, kreativnost, igrivost, predvsem pa željo po branju in odkrivanju novih zgodb.

27. novembra ob 17. uri
Ljudski dom Šentvid, Prušnikova 99

TRNOVO

Maistrovo leto v Trnovem

Društvo upokojencev Trnovo v sodelovanju s ČS Trnovo organizira kulturni dogodek Maistrovo leto v Trnovem, s katerim bo obeležilo 150. obletnico rojstva Rudolfa Maistra. Sodelovali bodo mag. Olga Paulič, učenci OŠ Trnovo, pevski zbor Društva upokojencev Trnovo in pesnica Nada Mihelčič.

21. novembra ob 16. uri
Sedež ČS Trnovo, Devinska ulica 1b, dvorana v 2. nadstropju

Novice, različne informacije, pa tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na spletni strani ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtnne-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.



Iskrive ideje se vračajo v prestolnico

Kaj vse lahko človek izve v manj kot 18 minutah? Marsikaj. Kako umiriti razburjeno kravo, dobro izgledati na fotografijah, živeti z avtizmom in ostati človek v dobi umetne inteligence. Vse to so ideje, vredne širjenja, kakršne bodo predstavili tudi govorniki na konferenci TEDxLjubljana.

LANA NATEK

Ko se Ljubljana novembra ovije v meglice, nad mestom zažarijo ideje, ki odmevajo globlje od mestnega vrveža. TEDxLjubljana prinaša v Gallusovo dvorano Cankarjevega doma val svežine in navdih, kjer vas bodo izjemni govorniki popeljali v svet inovacij, ki spreminjajo naš pogled na svet.

TED, ki se je prvič predstavil pred štirimi desetletji v Kaliforniji, je izvorno želel združevati tehnologijo, zabavo in oblikovanje; ta trojica pa je sčasoma prerasla v globalno gibanje za širjenje prebojnih idej. Iz preproste poslanstva izmenjave idej je nastal oder, kjer govorniki v le nekaj minutah oblikujejo nepozabna intelektualna popotovanja in

z njimi nagovarjajo prav vse – od radovednežev do strokovnjakov. Najlepše pri tem pa je, da so vsa ta kratka predavanja vsem prosto dostopna na spletnem mestu ted.com.

Ideje, vredne širjenja, kar je tudi vodilo TED-nastopov, v Ljubljani že 15 let povezujejo lokalno skupnost z globalnimi trendi. Od leta 2009 njihovi dogodki prinašajo sveže ideje in goste, ki širijo miselne horizonte. »TEDx je za Ljubljano pomembna platforma, ki našo prestolnico postavlja med mesta, kjer se ideje prepletajo in soustvarjajo prihodnost. Kot kulturno, izobraževalno in znanstveno središče Slovenije je Ljubljana idealno mesto za spodbujanje izmenjave inovativnih, navdihujočih in vizionarskih idej,« o dogodku pravi predsednica TEDxLjubljana Kristina Ober.

Na odru TEDxLjubljana so se v 15 letih zvrstili številni govorniki ter odprli pogovore o aktualnih temah, inovacijah in družbenih vprašanjih. Spomnimo se Sanele Peresciutti, zdravnice, ki nas je v svojem nastopu opomnila, kako pomembni so medosebni odnosi. V govoru Objem, dotik, poljub je poudarila pomen čustvene bližine in dotika v vsakdanjem življenju. Občinstvo je navdušila s svojim poslušom za duševno zdravje in

poudarila, da nas notranje zadovoljstvo in socialne interakcije ščitijo pred stresom ter izboljšujejo hormonsko ravnovesje. Prav tako nas je pred leti na ljubljanskem odru navdušil mikrobiolog David Stopar in nam s svojim predavanjem o vlogi mikrobov v našem življenju odškrnil okno za nov pogled v mikrosvet. Skozi lečo raziskovalca nam je pokazal, kako mikroorganizmi oblikujejo naš svet, skrbijo za ekosisteme in vplivajo na zdravje ljudi. Dr. Dan Podjed pa je v svojem govoru vključil še antropološki vidik na hitro spreminjajočo se družbo ter se poglobil v psihološki in družbeni vpliv digitalne povezanosti v času pandemije. TEDxLjubljana obiskovalce tako popelje skozi kalejdoskop idej, kjer vsak govornik kot posamezen košček sestavljanke osvetljuje drugačen vidik sveta.

Gallusova dvorana Cankarjevega doma na Prešernovi cesti 10 se bo tudi letos prelevila v oder idej in ustvarila mozaik navdih za vse, ki iščejo več. Vabljeni, da se izzivalcem sprememb pridružite v petek, 22. novembra. Vstopnice so na voljo na spletni strani cd-cc.si.

MOJA LJUBLJANA, MOJA MISIJA.

Ljubljana je postala prejemnica naziva Podnebno nevtravno in pametno mesto, ki ga podeljuje Evropska komisija. S tem smo uradno stopili na pot do razogljichenja.

Za več o trenutnih in načrtovanih ukrepih se sprehodite na www.ljubljana.si.



Mestna občina
Ljubljana

